

ONZE

48e jaargang no. 10, oktober 1987

VOGELS

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

ONZI

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VAN VOGELKUNDE

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, Jos van de Walle
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalftsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 15 22.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 1 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Kasteel Traverse 198, 5701 NR Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 73 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvanger wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J. Broere, Jongbloedln. 31,
3769 BP Soesterberg, telefoon (03463) 19 76.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

B. Kerseboom, Piet Heinlaan 9,
3951 CP Maarn, (03432) 20 83.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

H.W. Wareman, Kastanjeln. 13,
4793 AW Fijnaart 01686-3314.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

L. van Santen-Bergmaier, Mandenmakerslaan 31,
3454 DB De Meern, telefoon (03406) 6 37 11.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnee OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

J. E. van Berkel

J. H. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of afbeeldingen daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – geldt een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere bepalingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de IBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard vallen onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAAG OVER?

VATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van

Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: M.A. Paans, Mc. Mackaystr. 5, 142 TE Waalwijk.

LEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Drapeniers-
woning 144, 7326 AG Apeldoorn.

FORM- EN POSTUURKANARIES aan: J. Kuiper,
v. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

GAPORNIDEN aan: D.A. Duijvis, St. Josephstraat 46,
847 SG Teteringen.

EBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesln. 7,
384 EA Wilhelminaoord.

ROPIISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

A. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

RUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels,
avenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

PARKIETEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a,
677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Een retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

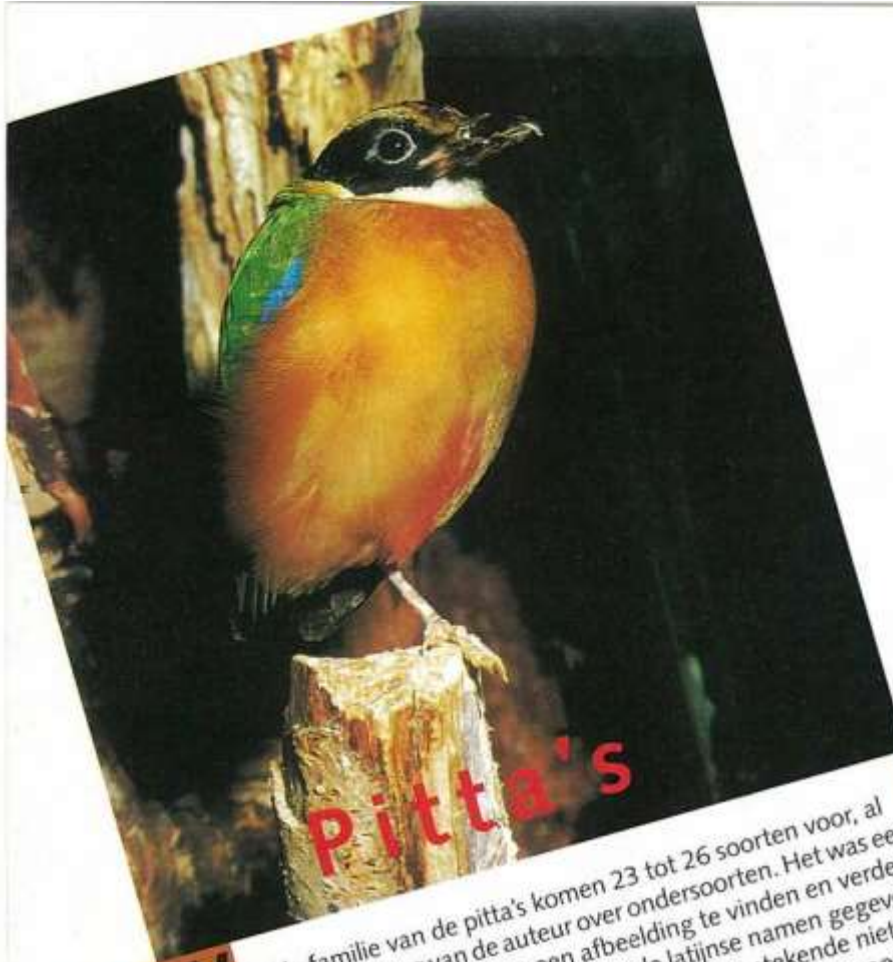
De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Oophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer 280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op

23 november 1987.

IN DIT NUMMER

	PAG.
Pitta's	463
Over kleurkanaries	441
De Japanse appelvink	441
Het kweken met Europese Wildzangvogels	442
Vogels en medicijnen	445
Onze Harzervogels	446
De standaard in praktijk	448
De Bonte reiger	448
Strukturkleuren 5	450
De Halsbandparkiet	453
Bladvogels	455
Kweek met de zwartkop gorsvink	459
De witvleugel parkiet	461
Volière van de maand	462
Volière in 's-Heerenberg	463
Dominikaner weduwevogel	464
Doomkruipers	465
Bruine kolibrie	465
Voorkomen geeft minder werk dan genezen	466
Universeelkool	467
Vogel curiosa	468
Nogmaals Atoxoplasmosis bij kanaries	469
Rivierstruisriet	477
Bondkampioenschappen 1987/1988	I
36e Com-tentoonstelling	IV
Inschrijfformulier N.B.v.V. bondskampioen '88	V
Inschrijfformulier Verkoopklasse Vogel '88	VII
IN DIT NUMMER ADVERTEREN	PAG.
Holland Diervoeders B.V., Blankenstijn's Pet Farm B.V., Wolro luchtreiniging, S.T.T.	449
Rotol Holland b.v., Langhout's Dier-Home	462
Rien Zagers	463
Cetonic, Avesproduct, Frieslandhal, Joh. Rutgers B.V. Fauna Metaalwaren b.v.	468
Diergaarde Blijdorp, Langhout's-Dier-Home, Cédé Fauna Metaalwaren b.v.	471
M. Borgstein-Wavel, Rein van der Veen, Kees van der Borst, Fauna Metaalwaren b.v.	473
Van Keulen	475
Gehu-kooien, Geza Sept, Natura	476
De witte spreeuwen	477
H. Dijks, Animal, N.B.v.V.-Service, N.B.v.V. boeken-service	478
Witte Molen	479
N.B.v.V.-kalender 1988	480
ESVE, Vogelhuis Kloeg, Wovo, S.T.T. b.v.	IV
Corbeille, Fauna kachel, Orni-Mondo, Kemo-Alkmaar, G.J. van Gelder b.v.	VI
Foto voorplaat: Muller pitta-P.sordida	VIII
Foto: Horst Bielfeld	
Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v. Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22	

Tekst en tekeningen: M. Aussems
Foto's: H. Bielfeld en C. Scholtz

Van de familie van de pitta's komen 23 tot 26 soorten voor, al naargelang de mening van de auteur over ondersoorten. Het was een probleem om van alle soorten een afbeelding te vinden en verder worden in de literatuur soms verschillende latijnse namen gegeven voor dezelfde soort, dus helemaal zeker is ondergetekende niet of alles wel "up to date" is. Verder waren er van lang niet alle soorten Nederlandse benamingen te vinden.

Het verspreidingsgebied van de familie der pitta's ligt verspreid over Afrika, Azië en Australië en vooral op de eilanden van Indonesië en de Filipijnen komen vele soorten voor.

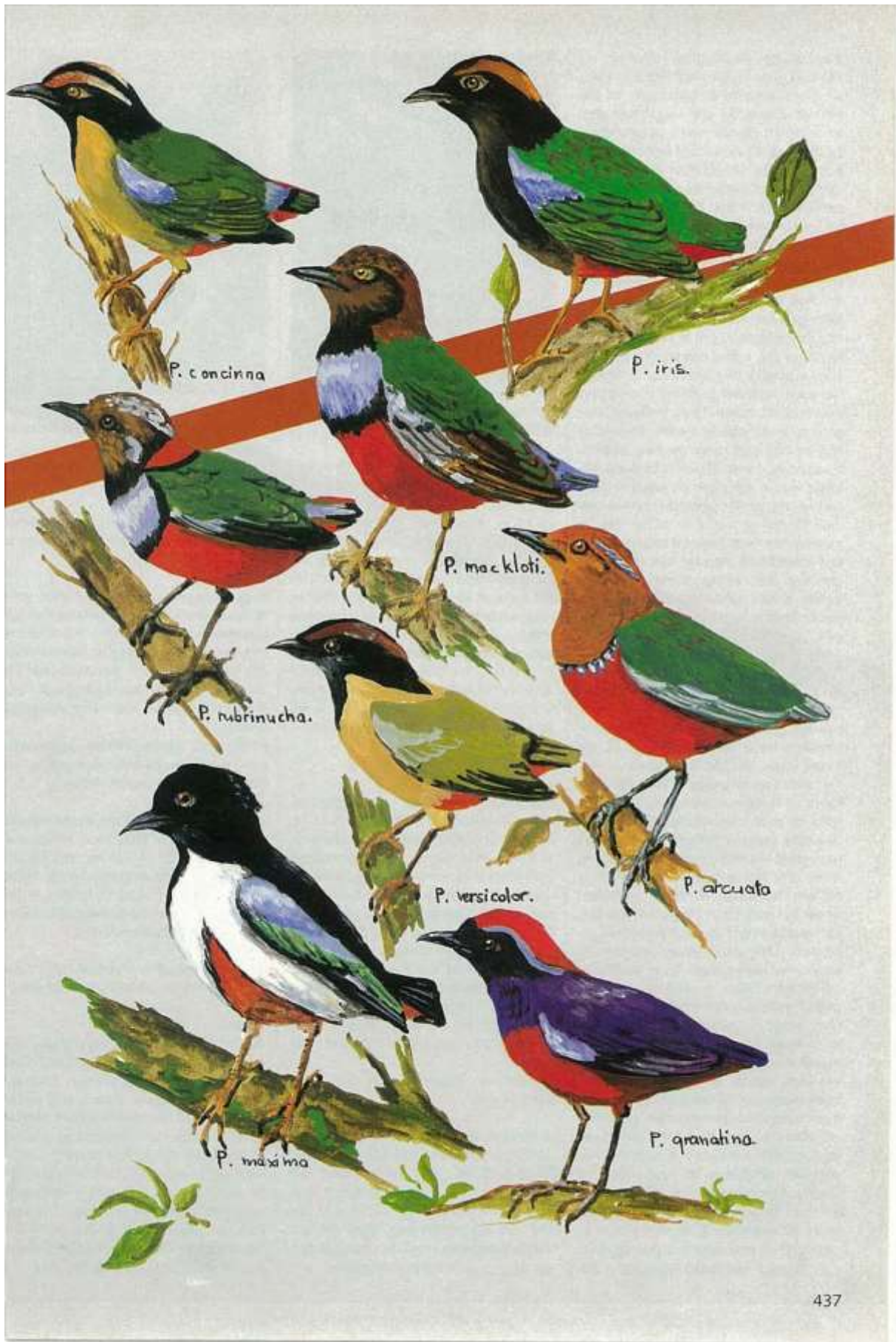
Nadat er jarenlang geen enkele pitta werd aangeboden zijn er in 1986 weer flink wat zendingen pitta's binnengekomen, vooral via de doorvoerhaven Singapore. De soorten die werden aangeboden waren vooral de blauwvleugel- en de bruinkoppitta. Het waren voor het merendeel jonge tot zeer jonge vogels, die met de hand waren grootgebracht en die niet of nauwelijks zelfstandig waren. Aan de gele snavelrand was te zien dat de vogels nog zeer jong waren. De vogels waren meestal erg tam en begonnen al te sperren en te bedelen om voedsel als je met je hand in de buurt van de vogels kwam.

Opvang:

Nadat ik een mogelijk paartje blauwvleugels had gekocht werden ze in een grote kooi van 120 bij 80 bij 80 cm geplaatst. Op de bodem van de zandlade had ik kranten gelegd met daarop een laag bosgrond. Die bosgrond met bladeren werd regelmatig met een plantespuit natgemaakt, omdat de vogels er om bekend staan dat ze bij een te droge bodem snel gebreken aan hun poten krijgen. Als ze toch teveel door hun eigen mest gelopen hadden en dat op de poot aangekoekt en hard werd, heb ik dat met warm water eraf geweekt en daarna het pootje met vaseline ingesmeerd. De schubben van de poten bleven dan veel langer zacht. In het begin wilden de vogels alleen meelwormen eten, die ze uit de hand aten of uit een bakje. In dat bakje lag ook universeelvoer maar daar werd niets van gegeten. Omdat ik meelwormen wel wat erg eenzijdig als voeding vond, ben ik

naar andere voedselbronnen gaan zoeken en vrijwel alles werd gegeten, als het maar bewoog. Regenwormen, pissebedden, vliegen, spinnen, slakken, alles wat keurig uit het bakje gehaald en met handige bewegingen van de snavel gegeten werd en opgegeten. Grote regenwormen werden door de vogels eerst in stukken gehakt.

Een ideale situatie was dat niet, eind september was er nog voldoende levertvoer te vinden in de tuin, maar ik heb toch liever dat ze ook universeelvoer gegeten eten. Ik heb het met stukjes vlees, stukjes vis geprobeerd, met stukjes ei, stukjes gepelde garnalen, er werd wel mee gerommeld maar echt ervan etededen ze niet. Tenslotte heb ik ongepelde garnalen geprobeerd en dat wilden ze eens wel eten. Ongepeld werden garnalen blijkbaar wel als voer herkend en gelukkig begonnen ze na een maand twee ook universeelkorrels te eten. Het gewone korreligge universeel lieten nog steeds staan. Ook stukjes vis werd na verloop van tijd gegeten.

Intussen was de jeugdruil begonnen en van een grauwe, bruinachtige met blauwe vogel kwam een prachtige, fel gekleurde vogel. De ene vogel had veel meer rood tussen de poten, olopend tot bij de borst. Bij de andere bleef het rood beperkt tot bij de buik en ik veronderstelde dat dit het popje was. Het waren juweeltjes geworden, die bovendien erg tam waren en 's morgens vroeg al roepend lieten horen dat ze best wel een meelwormpje lustten. Meestal gaf ik de vogels dan 'n stuk of 10 meelwormen zodat hun eerste honger gestild was, en toen ging het fout. Om 7 uur de vogels nog gevoerd, ze zagen er prachtig uit en waren in een prima conditie en zo rond 10 uur ging ik nog eens naar ze kijken. Het popje zat ineengedoken op de grond en kon haar kopje niet eens omhoog houden, zo zwak was ze ineens. Even later kon ze ook niet meer op haar pootjes staan en nog wat later was ze dood. Uiterlijk was er niets aan de vogel te zien, niet mager, geen opgezette darmen dus denk ik dat ze wat al te gulzig met de meelwormen was geweest en er mogelijk een levend had ingeslikt met alle gevolgen van dien. Hoop op een mogelijke kweek is dan natuurlijk ook weg, misschien kom ik nog, wel eens een pop tegen.

Gedrag:

In de natuur komen zowat alle soorten pitta's, die soms ook wel grondlijsters worden genoemd, voor in vochtige oerwouden, waar ze voornamelijk op de grond leven. Vliegen doen ze maar weinig, alleen als er gevaar dreigt. Normaal lopen of hippen ze met grote sprongen rond op zoek naar voedsel. Bladeren en steentjes worden omgekeerd op zoek naar grote insecten, wormen, slakken en soms zelfs kleine hagedissen. Wanneer ze een huisjesslak hebben gevonden wordt het huisje met de snavel kapotgetikt waarbij ze een steen als aambeeld gebruiken. (Ook van lijsters uit onze tuinen kennen we dat gedrag). Als ze hun maag vol hebben, zitten ze vaak op een steen of boomstronk rustig rond te kijken. Over eventueel baltsgedrag is weinig bekend. Het nest is groot, kogelvormig, gemaakt in een gevorkte tak tegen de stam van een boom, op de grond, tussen boomwortels of op een boomstronk. Het is gemaakt van bladeren takjes, gras, mos en schors. Er worden 2 tot 6 eieren gelegd, die licht van kleur zijn, vaak met een patroon van lijntjes en stippeltjes. De kleur van de tekening verschilt van soort tot soort. De jongen zijn bij het uitkomen naakt en vleeskleurig. Al met al was er weinig te vinden over het gedrag in de natuur. Maar het dichte oerwoud is dan

ook niet de meest ideale plaats om vogels te bestuderen.

In gevangenschap zijn het rustige vogels die een groot deel van de dag op de grond doorbrengen waarbij ze bladeren en takjes doorzoeken op voedsel. Vaak ook maken ze hakkende bewegingen in de grond, mogelijk hun manier om in het zand verborgen wormen te zoeken. Verder brengen de vogels ook veel tijd door rustend op lage zitstokken of op stenen. Vliegen doen ze niet veel, wel slapen ze op een hooggeplaatste zitstok. Het voedsel wat ik ze momenteel geef bestaat uit universeelkorrels, aangevuld met besjes, stukjes fruit, meelwormen, stukjes ei, vis en af en toe wat ongepelde garnalen.

Soorten:

Australië

Roodbuikpitta, (Pitta erythrogaster), ook wel blauwborst of Macklots pitta genoemd. De vogel komt in Australië voor in het uiterste noorden op het schiereiland Cape York, en verder nog op Nieuw-Guinea, Celebes, Aroe-eilanden en op een aantal eilanden van de Filipijnen. De lengte van de vogel is 17,5 tot 19 cm. Het nest is koepelvormig, en vaak tussen boomwortels of op boomstronken geplaatst. Meestal 3 eieren, crèmewit, overdekt met bruine tot blauwgrijze tekening. Vaak zit de vogels 's avonds in boomtoppen waar hij zijn fluittonen laat horen.

Leefgebied: Regenwouden en dicht kreupelhout.

Schreeuw-pitta, (Pitta versicolor), komt voor in de bergstreken en aan de kust van Oost-Australië. Men veronderstelt dat een deel van de populatie op Nieuw-Guinea overwintert. Lengte 17,5 tot 21 cm. Het nest is koepelvormig, vaak van binnen bekleed met mest, het bevindt zich op de grond of op boomstronken. Een

legsel bestaat uit 3 tot 5 eieren, wit tot blauwwit met donkere paarsbruine tekening.

Deze pitta eet graag huisjesslakker waarvan hij de schelp op een steen kapotslaat.

Leefgebied: Tropisch regenwoud, subtropische begroeiing en soms in natte eucalyptuswouden.

Regenboogpitta, (Pitta iris), komt voor in Noord-Australië, waar het een tamelijk algemene vogel is. Lengte 15 tot 18 cm. Het nest is koepelvormig en voornamelijk van bamboebladeren gemaakt. Nest op de grond tot 2 m hoog in bamboebosjes 4 eieren, crèmewit met een blauwgrijze tekening.

Leefgebied: Restanten van regenwouden, bamboewouden, mangroves en kreupelhout langs waterwegen.

Blauwvleugelpitta, (Pitta moluccensis), Men betwijfelt of deze soort wel op Australië voorkomt of dat het een dwaalgast is omdat de vogel in andere delen van Azië bekend staat als trekvogel. De enige 2 bekende vogels bevinden zich in het Westaustralisch museum.

Vanwege het uitvoerverbod zullen w deze soorten niet in Europa aantreffen.

Afrika:

Afrikaanse pitta, (Pitta angolensis), ook wel Angolapitta genoemd. Komt voor van Sierra Leone tot Congo, zuidwest Tanzania en Angola. Wordt ook wel in Zimbabwe en Zuid-Afrika gezien, altijd in november en men neemt aan dat he zwerfgasten zijn die hun broedgebiede voorbijgetrokken zijn. De broedtijd valt in de regenperiode. Het nest is koepelvormig, gebouwd van bladeren. 3 eieren met een paarszwarte tekening. Als or dersoort wordt de Pitta angolensis long pennis genoemd, gevonden in Zuidwest

Tanzania, Zimbabwe en Mozambique. Leefgebied: Oerwouden, lengte 18 tot 19 cm, de vogels worden vaak in de buurt van termieten nesten gezien.

Groenborstpitta, (*Pitta reichenovii*), lijkt veel op de Angolensis alleen is de borst groen. Komt zeer plaatselijk voor in Zuidoost Kameroen en Gabon. Er is weinig over de vogel bekend.

Azie: hier komen de meeste soorten pitta's vandaan. Van India tot Japan en van Nieuw Guinea tot de Filipijnen.

Bengaalse pitta, (*Pitta brachyura*), 18 cm lang. Wordt ook wel negenkleurige pitta genoemd. Komt voor van India tot Maleisië, Sumatra, Java, Borneo, Vietnam, Cambodja, Thailand en oost China tot Japan. Leefgebied: Dichte bossen, oerwouden maar in bevolkte gebieden ook wel in tuinen. In India valt het broedseizoen van juni tot augustus. Het nest wordt soms op de grond, maar ook wel hoog in een boom gebouwd. Het is koepelvormig, gebouwd van gras, bladeren, en schors. 4 tot 5 eieren, met donkerbruine tot paarsbruine vlekjes en streepjes.

De ondersoort Japanse negenkleurige pitta **P.b.nympha**, heeft een brede rode band op de buik. Het is een trekvogel die op Taiwan in april en in Japan in mei aankomt. In september trekt de vogel weer weg. Volgens Kiyosu laat de vogel vaak, gezeten op een hoge tak, 2-tonige fluittonen horen. Er wordt gebroed in dichte bossen, 2 tot 8 m boven de grond in rotsspelen of in bomen. Het nest is koepelvormig, gebouwd van takjes, mossen, wortels en dennennaalden. Het nest meet 15 tot 25 cm doorsnede. Bij het verlaten van het nest wordt de ingang met bladeren dichtgemaakt. 4 tot 6 roomkleurige tot grijswitte eieren met purperbruine en grijze tekening. Beide vogels broeden en brengen de jongen

groot. De jongen zijn naakt en vleeskleurig.

De blauwvleugelpitta is volgens King en Woodcock een synoniem voor de bengaalse pitta (*P. moluccensis* en *P. brachyura*).

De **Blauwe pitta (*Pitta caerulea*)** lengte 29 cm, wordt ook wel reuzepitta genoemd. Komt voor op Sumatra, Borneo en Maleisië! Volgens Davidson, die de vogels op Borneo bestudeerde, zijn de vogels erg schuw en vliegen bij storing vaak grote afstanden, vlak boven de grond.

Blauwnekpitta, (*Pitta nipalensis*), 25 cm, komt voor van Nepal tot zuidwest China, Birma, Vietnam en Laos.

Granaatpitta, (*Pitta granatina*), 17 cm, Maleisië, Sumatra en Borneo. Zoekt vooral moerassige bossen op. Man en pop gelijk gekleurd.

Muller pitta, (*Pitta sordida*), 19 cm. Heeft een grote verspreiding en een aantal ondersoorten. Komt voor van India tot zuidwest China de Nicobaren, Sunda eilanden, Filipijnen en Nieuw Guinea.

De **Bruinkoppitta, (*P.s. cucullata*)**, 20 cm, is een trekvogel. Broedt in Birma en het Himalaya gebied en overwintert in Maleisië en op Sumatra. Het is een insekteneter die echter ook fruit en besjes eet. Het nest wordt meestal in bamboebosjes gebouwd. 4 eieren, witachtig met rood- en paarsbruine tekening.

De **Zwartkoppitta, (*Pitta s. novaeguineae*)**, komt voor op Nieuw Guinea en wat buureilanden. Nest op de grond, 3 tot 4 eieren, wit met grijsachtige en roodbruine tekening. Man en pop zijn gelijk van kleur, alleen is de pop iets kleiner. 17 cm.

Blauwstaartpitta, (*Pitta guajana*), 22 cm. Komt voor op Maleisië, Sumatra en

Java. Volgens Hoogerwerf is de soort op West Java niet zo schuw en zijn ze te zien in de plantentuin van Bogor. Deze soort komt ook voor in meer open gebieden.

Steers pitta, (*Pitta steerii*), komt voor op het Filippijnse eiland Bohol en leeft tussen de bomen en laag kreupelhout. De jongen zijn in juni vliegvlug, later in het jaar worden ze gevonden op het eiland Samar.

Cambodjaanse blauwstaartpitta, (*Pitta ellioti*), 22 cm, komt voor in laaggelegen gebieden in Indochina.

Gurney's pitta, (*Pitta gurneyi*), 22 cm, lijkt op de blauwe pitta, maar met blauwe nek, borst geel en een zwarte buik met gele strepen. Komt voor op Maleisië en in Thailand, in gebieden tot 1000 m hoog.

Georde pitta, (*Pitta phayrei*), 21 cm, komt voor in Indochina en Maleisië.

Prachtpitta (*Pitta superba*), wordt ook wel zwartrugpitta genoemd.

Grote pitta, (*Pitta maxima*), 28 cm, komt voor op Nieuw Guinea en omliggende eilanden.

Elegante pitta, (*Pitta concinna*), 16 cm, komt voor op de eilanden Soemba, Soembawa, Flores en Lombok. De soort werd in de vorige eeuw door Wallace ontdekt en leeft meer in open terreinen met hier en daar wat bosjes of gras. Door hun contactroep na te doen wist Wallace de vogels naar zich toe te lokken.

Roodnekpitta, (*Pitta rubrinucha*), 18 cm, De soort werd door Wallace ontdekt op eiland Buru. Het eiland Buru is rotsachtig en begroeid met veel stekelige struiken. Het nest wordt gevonden op omgevallen of afgeknapte bomen. 4 eieren. De soort is endemisch d.w.z. dat de soort alleen op dit eiland voorkomt en dus geen trekvogel is.

Bruinnekpitta, (*Pitta oatesi*), 25 cm, komt voor in Indochina, Birma, Thailand en zuidwest China.

Blauwstuitpitta (*Pitta soror*), 23 cm, Thailand en Indochina.

Pitta arcuata, 17 cm, komt voor op Borneo.

Al met al zijn de pitta's een vogelfamilie waarvan nog niet al te veel bekend is en die het bestuderen meer dan waard zijn. Voor onze volières zullen we vooral aangewezen zijn op de soorten uit Voor Azië.

P. caerulea.

P. superba.

P. allioti.

*P. sordida
novaequinea.*

P. oatesi.

P. queleyi.

P. angolensis.

P. cyanea.

Over kleurkanaries

Split, is dat te zien?

Meestal niet, soms echter wel.

De vogel, die de erfelijke aanleg heeft om een andere kleur aan zijn nakomelingen mee te geven dan de kleur die hij zelf laat zien, noemen we split voor die andere kleur.

Voorbeeld:

Als we een intensieve oranjeroodagaat man hebben die in de nateelt oranjerood isabelen voortbrengt of b.v. oranjeroodagaatvoren, dan is die vogel split voor respectievelijk isabel of ivoor. Beiden kan ook, meer en/of andere mogelijkheden natuurlijk ook. Als genoemde man nu een erg fijne, smalle en korte rug- en flankbestreping heeft, dus een goede pigment bestreping, dan kan zo'n vogel v.w.b. dat pigment, op een tentoonstelling hoge ogen gooien.

In deze kleurslag is het van groot belang dat de vogel een goede pigment bestreping heeft, liefst zo fijn en zo goed onderbroken dat men aan een bestreping van een intensieve isabel gaat denken.

Is dat pigment, met uitzondering van de kleur van die streepjes, vergelijkbaar met dat van de isabel (de intensieve uiteraard, dan horen we wel eens zeggen dat dit een aanduiding is dat die vogel split is voor die isabelfactor. Graag geef ik toe, dat dit best een aanduiding zou kunnen zijn, maar dat het dat zonder meer is, ontken ik.

M.i. staat vast, dat dit niemand kan zien, uiteraard de kweker/eigenaar kan het weten. Als betreffende vogel b.v. een isabel moeder had, dan is die vogel beslist split voor isabel factor.

Verder kunnen proefparingen duidelijkheid brengen maar afgaan op uitspraken van z.g. kenners is in dit geval riskant.

Zo is het b.v. ook met de vogel, die split is voor recessief wit, evenzo met de split recessieve exemplaren in de zilvertinten.

Bij de split Phaeo is het soms te zien, hier een uitzondering dus.

Als we b.v. een bruine pop hebben die een erg mooie en goed vloeiende rug laat zien en daarbij een niet overvol bruinbezit toont, dan kunnen we best eens te maken hebben met een bruine, split phaeo pop, beter bekend als split ino.

De kenner/kweker van deze kleurslag zal de split ino's er voor een erg groot deel, mogelijk zelfs allemaal, zo op de kleur kunnen uitpakken.

Voor de meeste andere splitvogels geldt die herkenning zo op het oog dus niet, ook de split opaal kunnen we zo niet herkennen. De opaalfactor heeft een bruinverdringende werking inhoudende, dat dit de helderheid van bepaalde kleuren, zeker de goudtinten, ten goede zou komen. Minder bruin b.v. bij een goudgroene of bij een goudagaat, wil zeggen helderder van tint en dat is immers wat we in die kleurslagen nodig hebben.

Toch denk ik dat het inkweken van de opaalfactor voor genoemd doel, niet is aan te raden. Het inkweken van andere factoren brengt n.l. een niet fokzuivere nateelt.

En als je eenmaal niet fokzuivere vogels bezit, dan moet je maar eens terug willen naar fokzuiverheid, dan ben je aangewezen op nieuwe aanschaffingen en ook daarbij moet je maar weer zien wat er aan niet gewenste eigenschappen inziet maar ook, wat er aan goede eigenschappen niet in zit.

Fokzuivere vogels zullen het meestal winnen van de niet fokzuivere exemplaren.

Van de veel gekweekte splitvogels hebben we er nog maar weinig kampioen zien worden. Voor de uitzondering, die genoemd is met de bruine, split ino's, kan dat wel, niet zelden heeft de split ino in de bruine maar ook in de zilverbruine serie gewonnen van z'n klassieke concurrent.

Het vloeiende rugdek, wat die vogel laat zien is immers eis maar daarbij mag het volle bruinbezit, wat eveneens eis is, niet gereduceerd zijn.

Bezitten we nu zo'n vogel, die voor wat het bruinbezit betreft z'n volheid aan bruin heeft behouden of nagenoeg heeft behouden, dan kan dat exemplaar wel met erg goede waardeningen uit de bus komen.

Daar moeten we dan zuinig mee zijn.

door A. van Eck

KALENDER 1987

De Japanse appelvink

Als u de appelvink op de afbeelding goed bekijkt, dan ziet u onmiddellijk dat hij aanzienlijk verschilt van "onze" bloedeigen appelvink. Een duidelijke overeenkomst is evenwel de enorme snavel. De geportretteerde vogel is een mannetje; het vrouwtje – de pop – heeft een grijsbruine kop; de keel en ook de middelste staartpennen zijn grijs. Voor het overige hoef ik u geen beschrijving te geven van het verenkleed, want de fraaie foto van Ton de Bruijn spreekt voor zich. De lengte wil ik wel even vermelden: 20 cm, hetgeen wil zeggen dat hij een tikkeltje forser is dan onze appelvink, die 18 cm meet.

Het woongebied van deze appelvink strekt zich uit over grote delen van oostelijk Azië; het talrijkst is hij in Japan ofschoon hij ook minder vaak voorkomt op Taiwan, het voormalige Formosa. Als trekvogel verschijnt hij in noordoostelijk Burma, Laos en Hongkong. Men treft hem niet alleen aan in beboste gebieden en bamboevelden, maar eveneens in gecultiveerde terreinen. Daar wordt ijverig jacht gemaakt op insecten en andere ongewervelde wezentjes, maar ook zaden – vooral grote – worden graag gegeten. Het nest wordt gebouwd in een boom of struik en heeft veel weg van het bouwsel van onze appelvink: een ondiep komvormig nest van takjes, halmen, vezels en dergelijke en van binnen gevoerd met fijner plantaardig materiaal. Hierin komen de drie tot vijf eieren te liggen. Zij worden door het vrouwtje uitgebroed, maar het mannetje zorgt dat het haar in die periode aan niets ontbreekt. De jongen worden in het begin gevoerd met dierlijke eterij en het is van belang dat volièrehouders met appelvinken dit weten. De jongen verlaten het nest als zij ruim een dozijn dagen oud zijn, maar worden nog wel enige tijd door de oude vogels verzorgd.

Meindert de Jong

Het kweken met Europese Wildzangvogels.

De voeding

De laatste tijd worden mij hoe langer hoe meer vragen gesteld over de voedermethode van mijn eigen vogels. De mensen willen graag exact weten hoe ik mijn vogels verzorg en wat ik mijn vogels te eten geef.

Wel sportvrienden, dat is uw goed recht en daar ik voor niemand geheimen heb, zal ik dat hier eens uitvoerig voor u opschrijven. "De mens leeft niet van brood alleen", zegt een oud spreekwoord en dat is juist, en om in vogeltermen te spreken zou ik willen zeggen: "de meeste wildzangvogels leven niet van zaad alleen".

Iedereen verzorgt op zijn eigen manier zijn vogels en de meesten zijn ervan overtuigd dat zij het goed doen, en dat hun methode de beste is. Om elk misverstand uit de wereld te helpen, wil ik aan het begin van dit artikel even duidelijk stellen, dat ik **geén** voedingsdeskundige ben. Ik ga u alleen vertellen welke voeding mijn vogels krijgen. Vast en zeker zijn er kwekers onder u die veel beter in deze materie thuis zijn en wier voedingsmethode beter en deskundiger is als de mijne. Maar door de band genomen zullen de onderlinge verschillen toch niet zo groot zijn.

De meeste vogelliefhebbers weten over het algemeen wel een hele hoop te vertellen als het gaat over de huisvesting, zoals volières, kweekvluchtjes of kweekkooien. De vogelsoorten, hun gedrag en de kweek, dat gaat ook nog wel, maar als de voeding aan de orde komt dan worden ze onzeker. Dat is ook vrij logisch. Datgene wat ze over de voeding weten, hebben ze uit boeken of overgenomen van collegakwekers. Hoe het ook zij, de hedendaagse vogelkweker weet dat een goede voeding een eerste vereiste is, en de tijd van het willekeurig uitstrooien van voer op de bodem van kooi of volière ligt gelukkig al ver achter ons.

Verwacht nu niet van mij dat ik per vogelsoort apart ga vermelden welke voeding deze krijgt, omdat de een meer zaadeter is dan de andere. Mijn wildzangvogels geef ik allemaal dezelfde voeding en dat zullen de meesten onder u ook wel doen. De meeste vinkachtigen zijn trouwens hoofdzakelijk zaadeters. Evenmin moet u van mij een opsomming verwachten van de diverse stoffen die in

de voeding zitten zoals: eiwitten, aminozuren, vitaminen, mineralen, vetten, koolhydraten enz. enz. Neen, zeker niet, want dan zou ik mij begeven op het terrein van de wetenschapsmensen en voedseldeskundigen en daartoe behoor ik zeker niet. Ik ga u dus gewoon voor de vuist weg vertellen welke voeding ik dagelijks aan mijn vogels verstrek; het gehele jaar door.

Hardvoer of wildzangzaad

Iedere vogelliefhebber verstrekt zijn vogels dagelijks een portie hardvoer of vogelzaad. Het zal duidelijk zijn dat de samenstelling van de zaadmengeling voor de diverse vogelsoorten zoals: kanaries, wildzang, tropen en parkieten, onderling verschillend moet zijn.

Er zijn vogelliefhebbers die het hardvoer voor hun vogels zelf samenstellen en mengen, maar de meesten (en ook ondergetekende) kopen het kant en klare wildzangzaadmengsel dat in de handel te koop is. De een is van mening dat fabrieksmerk A het beste zaad heeft, terwijl een ander juist verkondigt dat het merk B of C ideaal is voor zijn vogels.

Weer een ander weet te vertellen dat zijn zaadhandelaar het voer zelf mengt en dat er geen beter is. Allemaal persoonlijke meningen dus.

Ach ik geloof dat de onderlinge verschillen niet zo bar groot zijn, want tenslotte moeten ze toch allemaal concurreren met elkaar. Als u ervan overtuigd bent dat de zaadmengeling die u koopt goed is en de vogels nemen het goed op, dan zou ik me verder maar geen zorgen maken. Het fabrieksmerk is niet zo belangrijk en de exacte samenstelling zal toch niemand u vertellen.

Dat er nog veel vogelliefhebbers zijn die aan de bestaande zaadmengeling nog het een en ander toevoegen zoals: negerzaad, maanzaad, hennep, slazaad, lijnzaad, distelzaad, raapzaad, zonnebloempitten, enz. enz. is meer als bekend. Zij zijn er van overtuigd dat ze hiermee de kwaliteit van hun zaadmengeling op een hoger niveau brengen. Als het hun vogel echt ten goede komt, ach waarom niet dat moet iedereen voor zichzelf uitmaken, ik heb daar geen moeite mee.

Hoeveel hardvoer

Dat is een moeilijke vraag die niet zo maar te beantwoorden is. Geef uw vogels **voldoende**, wat u **teveel** geeft wordt toch verknoid. Maar waar ligt de grens? Vogelliefhebbers die dagelijks met een grote bus de voederbakjes vullen tot da deze overlopen, geven in ieder geval **te veel**.

Met een beetje opletten kunnen we a snel een beeld krijgen hoeveel voedsel een vogel gemiddeld per dag opneemt. Hierbij mogen wij niet uit het oog verliezen, dat de voedselbehoeften per jaargetijd verschillen, met andere woorden een broedende vogel, een vogel die jongen moet verzorgen of een ruiende vogel, heeft een andere voedselbehoefte dan de doorsnee vogel door het jaar. Du van een standaardvoeding het geheel jaar door, kan geen sprake zijn.

Ik geef mijn vogels zoveel of zo weinig dat ze de volgende morgen bijna alle hebben opgegeten. Dat beetje wat er dan nog over is, dat gooi ik weg. Voer da een dag in het vogelverblijf heeft gestaar is bevuild door de vogels, en wordt niet meer gebruikt. Een kafafscheider of hoze die dure apparaatjes ook mogen noe

nen zult u bij mij dan ook niet aantreffen. Jaar geef ik geen geld aan uit.

De samenstelling van een goede vogelzaadmengeling is aangepast aan de tijd van het jaar. Om er enigszins van verzekerd te zijn dat de zaadmengeling die u koopt zo vers mogelijk is, wil ik u aanraden nooit een grote voorraad hiervan in huis te halen.

Onkruidzaden.

Vaast het hardvoer dat het hoofdvoedsel voor de wildzangvogels is, hebben zij ook nog behoefte aan onkruidzaden. Betroefte, is eigenlijk niet het juiste woord, aten we maar gerust aannemen dat de onkruidzaden onontbeerlijk zijn voor onze vogels.

Wanneer deze planten te kust en te keur in de natuur staan, is het een kleine kunst deze voor onze vogels te verzamelen en ze hun dagelijks vers aan te bieden. Hierbij wil ik toch even enkele kanttekeningen plaatsen.

1. Pluk uw onkruiden alleen op die plaatsen, waarvan u redelijkerwijs kunt aannemen dat daar niet met onkruidverdelingsmiddelen gespoten is.
2. Verzamel en bewaar uw onkruiden steeds in een papieren zak of draagtas. Nooit hiervoor een plastic zak gebruiken. Plastic laat geen lucht door en dan gaan de planten snel zweten en dat geeft schimmelvorming.
3. Haal per keer niet voor meer als twee dagen onkruid in voorraad. Wat u in deze tijd niet kunt opvoeren, verwelkt en verslakterd toch en dan moet u het weggooien.
4. Als u met verstand te werk gaat en alleen de halfrype zaden en knoppen plukt, kunt u vaker van dezelfde plant oogsten.

Hoeveel onkruiden per dag?

Wanneer we van de wetenschap uitgaan, dat de vogel gemiddeld 5 gram voedsel per dag opneemt, dan zal het iedereen duidelijk zijn dat we niet zomaar zaden vol onkruid in het vogelverblijf moeten deponeren.

Ik ga als volgt te werk. De vogels krijgen als het in de natuur aanwezig is van alles wat, bijvoorbeeld enkele takjes herderstasje, wat paardebloemknoppen en een paar takjes kruisruid. Dan hebben ze de keus. Na ongeveer een uur haal ik de resten weg, wat dan nog niet is opgegeten wordt toch naar bevuild en vertrappt. Op deze manier krijgen mijn vogels ruimschoots datgene wat ze nodig hebben en hoe meer variatie in de kruiden, des te beter.

Maar in de winter als er buiten niets te vinden is wat dan, zult u denken. Heel eenvoudig, dan krijgen de vogels onkruidzaden die in de handel te koop zijn. Let wel, er zijn diverse soorten en prijsklassen van onkruidzaden in de handel. Neem voor de proef wat zaad op uw hand, bekijk het goed, blaas er eens overheen om te zien of er veel stof in zit, alvorens u tot aankoop overgaat. Geschoonde onkruidzaden zijn wellicht iets duurder maar dan heeft u wel kwaliteit.

Dosering: Naast het hardvoer geef ik mijn vogels dagelijks 1 vol suikerlepeltje onkruidzaden per span (of per koppel). Als toegift daarnaast om de paar dagen, wat distelzaad alsook wat gebroken safflor- of zonnebloempitten. Maar denk erom, met mate, anders worden de vogels al gauw te vet.

Eivoer of opfokvoer

Ik vertel u niets nieuws als ik zeg dat ook het eivoer tot de wildzangvogelvoeding behoort. Om aan eivoer te komen zijn er twee mogelijkheden. Men koopt het kant en klare eivoer van de diverse merken dat in de handel is, ofwel men kan het zelf aanmaken. De keus ligt bij u zelf. Het eivoer is vrij droog en daarom meng ik daar wat goed gespoeld kiemvoer doorheen, zodat het mooi rul is. Eivoer mag u het gehele jaar door geven, maar het hoeft niet persé. Ik verstrek het als volgt.

In de stille periode van het jaar, in de winter dus, geef ik mijn vogels om de andere dag eivoer. Ik beschouw dit als een extraatje in de koude maanden en dit komt de conditie van de vogels zeker ten goede. Vanaf maart, tot en met de rui krijgen ze dagelijks eivoer.

Dosering, twee suikerlepeltjes eivoer per koppel vogels per dag. Poppen die jongen moeten voeren, krijgen tweemaal per dag eivoer naargelang de behoefte, de grootte en het aantal nestjongen.

Levend voer

Om helemaal volledig te zijn, mag ook het dierlijk voedsel niet vergeten worden. Het is al zo vaak verteld dat onze wildzangvogels levend voer oftewel dierlijke eiwitten nodig hebben, zeker de eerste zeven levensdagen. Ik verstrek deze in de vorm van meelwormen, mierenereieren, bladluizen, slakjes en schelvis door het eivoer.

Wanneer en hoeveel

Met de verstrekking van dierlijk voedsel begin ik in de winter en wel twee dagen per week. Eén dag 4 meelwormen per koppel op het eivoer en één dag wat mie-

reneieren onder het eivoer. Op deze manier zijn de vogels aan het begin van het broedseizoen gewend aan het opnemen van dierlijk voedsel.

Tijdens het broedseizoen krijgen de vogels die nestjongen hebben, 2 maal per dag de eerste week dierlijk voedsel (evenals het eivoer). Daarna geleidelijk minder anders komen de oudervogels weer te snel in broedconditie waardoor de mogelijkheid bestaat dat ze dan hun jongen verwaarlozen en dat is niet de bedoeling. Er zijn ook liefhebbers die Pinky meelmaden en vleesmaden als dierlijk voedsel aan hun vogels verstrekken. Dat moet iedereen voor zichzelf uitmaken. Vleesmaden kunnen wel eens giftig zijn voor de vogels.

Speciale producten

Als je tegenwoordig rondkijkt in een winkel voor dierenbenodigdheden, dan begin je langzaam maar zeker te duizelen van de hoeveelheid producten die ten behoeve van de vogels te koop worden aangeboden. Ze staan er keurig op een rijtje: vitamines, mineralen, broeddrift, ruihulp, kleurstoffen en ga zo maar door. Het een nog mooier verpakt als het andere en als je de gebruiksaanwijzing leest, zijn ze allemaal onmisbaar voor de vogels. Ook hier staat het iedere liefhebber vrij om deze producten te kopen, voor mij hoeft dat allemaal niet.

Wat in geen enkel vogelverblijf mag ontbreken, is grit en scherpe maagkiezel en beiden zijn in elke goede zaadhandel te koop. En om het verhaal dan helemaal af te maken nog het volgende. Als u eierschalen heeft hoeft u deze niet weg te gooien. Breek ze of maal ze in een oude koffiemolen en strooi als u de kooien schoonmaakt hiervan wat op de zandlade, het is gratig kalk voor uw vogels. Neem liefst de schalen van gekookte eieren. De onreinheden die op de ongekookte eierschalen zouden kunnen zitten, zijn door het koken onschadelijk gemaakt. En met deze tip kom ik aan het einde van mijn verhaal.

Als dit artikel er toe zal bijdragen dat u tot betere broedresultaten komt en dat uw vogels een lang en gezond leven beschoren mag zijn, dan heeft deze aflevering ruimschoots aan mijn doelstelling beantwoord.

Zoals gebruikelijk groet ik u allen hartelijk, en zeg maar weer tot een volgende keer.

door Wiel Höpener

Wat lezers schrijven

Vogels en medicijnen

Graag wilde ik even mijn reactie geven op het artikel van de heer J. Kuiper, pagina 280, 1987. Een prima stuk over de voordelen van inenting van kanaries tegen hapziekte en het pleidooi van Kuiper om de gevaren tegen te gaan van het **onverantwoordelijk** gebruik van zgn. 'geneesmiddelen' bij onze vogels. Maar eerst even dit:

Wie schetst mijn verbazing toen ik na het lezen van het artikel 'Voorbehoedsmiddel' een paar pagina's terug sloeg en daar een levensgrote advertentie aantrof van een firma die weer eens zes nieuwe 'geneesmiddelen' had ontwikkeld en daarbij adverteerde dat ik mij snel moest haasten naar de dierspecialzaak voor de **noodzakelijke aanvulling op mijn dierenapotheek!** Maar welke dierenapotheek? Ik heb helemaal geen dierenapotheek en nog minder een speciale vogelapotheek. Ik heb hoogstens een paar **noodzakelijke** ontsmettingsmiddelen! **Waarom** geen vogelapotheek zult u vragen. Nou, heel simpel. Ten eerste heb ik niet gestudeerd voor dierenarts of apotheker en daarom acht ik mij **niet** deskundig om een voorraadje Supervite, ESB3, oxytetracycline, sulfapreparaten en dergelijke in huis te hebben. Want laten we wel wezen, hoe stel ik dan als **leek** een **uiste diagnose?** Goed, een vogel zit bol en is duidelijk niet in orde. Even kijken, ja, een beetje groene ontlasting en de vogel is rillerig. Twee pootjes op de stok. Maar verder? Heeft de vogel nu gewone diarree of coccidiosis, of een vergiftiging of darmontsteking of parathyfus of heeft hij zich als een haantje de voorste zich gesten te veel te goed gedaan aan de vogelmuur die ik verstrekte en waarvan de geringe hoeveelheid ook bedoeld was voor de 39 andere vogels die in de grote voliëre verbleven? Zoek dat nu maar eens uit als leek. Nog maar eens kijken. Ja, de vogel rilt en hijgt ook een beetje. Misschien ook nog astma, longontsteking of keelontsteking? Ja, nou wordt het moeilijker! Voor astma heb ik nodig – even raadplegen – ja, oxytetracycline; voor longontsteking chloor tetra en voor bijv. coccidiosis sulfadimidine. Als ik dan al een vogelapotheek in huis heb, waar begin ik dan?

Van alles een beetje door elkaar mengen en dat de vogel voorschotelen of de vogel alleen oxytetracycline geven voor de astma, terwijl misschien later zou blijken dat die vogel longontsteking had en dus chloortetra toegediend had moeten krijgen? Ga daar als leek nou maar eens aan staan. Ondanks dat je misschien voor zo'n 200 gulden allerlei medicijnen in huis hebt gehaald, ben je eigenlijk dan toch verplicht om een dierenarts te raadplegen, wil je de vogel een kans geven en behouden en die dierenarts komt dan na onderzoek tot de conclusie dat je toevallig voor de vogel een **heel ander medicijn** nodig hebt dat toevallig niet in je eigen huisapotheek van 200 gulden voorhanden is! Dus, dubbele onkosten! Maar een **groter gevaar** is dat je besluit om **niet** naar een dierenarts te gaan en zelf te gaan 'sleutelen'. Je stelt natuurlijk de verkeerde diagnose en je geeft het verkeerde medicijn. Maar zie, de vogel knapt toch weer enigszins op en vliegt na enige dagen weer in de vlucht. Beter???? Ja, dat denkt u! Zèér grote kans dat de vogel **blijvende schade** heeft opgelopen in de vorm van **onvruchtbaarheid**, slecht of helemaal niet door de rui komen, etc. etc. **Overdreven? Vindt U?** Nou, geloof dat maar niet!! Enige voorbeelden uit mijn praktijk: Vorig jaar kocht ik 3 poppen bij een bekende kweker. Pracht poppen zo te zien! Toen de broedtijd voor de deur stond waren 2 poppen **niet door de rui** te krijgen, ondanks een verblijf van 3 maanden in een voliëre van 4 meter lengte, 2 meter breed en 2 meter hoog. Over uitvliegen gesproken! en.... regelmatig badwater!! De derde pop kwam wel aan een nestje toe met 5 eitjes. Uitkomst 1 jonge vogel en 4 eieren onbevucht. De tweede ronde met dezelfde pop, weer 5 eitjes, 5 onbevucht. Nog een ronde, de derde, 4 eitjes, 4 onbevucht! Bedoelde kweker gaf al zijn vogels een kuur met ESB3. En ik maar denken dat het aan mijn albino man lag. En ziedaar, dezelfde albino man – die zonder een kuur is grootgebracht – plaatste ik bij een andere recessief witte/ino pop en het resultaat? **VIJF** bevruchte eitjes, **VIJF** jonge

vogels waarvan 2 recessief wit en 3 albino's. Nog eens een voorbeeld: Ik kocht een man en twee poppen van een bepaalde kleur waar ik mijn hoop op had gevestigd. Na ongeveer drie weken viel de man op een goede dag – na een uurtje bol zitten – zó van de zitstok; dood! Een van de poppen volgde een week later, ook dood! De overgebleven pop toonde hoegenaamd geen interesse voor het nestbakje tijdens de broedtijd. Later hoorde ik dat de kweker bekend stond als **Supervite kweker!**

En nu komen we aan de kern van mijn betoog, iets waarvoor de heer Kuiper en anderen ook al waarschuwen: Er wordt dusdanig **onverantwoord met medicijnen en antibiotica gegooid** door sommige kwekers, dat het einde soms zoek is.

Ogenscheinlijk gezonde vogels worden tegen een behoorlijke prijs verkocht aan beginnende en argeloze vogelliefhebbers, die dan na een half jaar tot de ontdekking komen dat ze een behoorlijke 'kat' hebben gekocht.

Ik ken persoonlijk mensen die vol enthousiasme met vogels begonnen, kosten noch moeite bespaarden om hun kwekerij op te zetten en na twee jaar van mislukking er de brui aan gaven en een andere hobby begonnen. En dat is een treurige zaak voor onze vogelhobby. Daarom: **laten we wat minder geld uitgeven voor niet direct noodzakelijke medicijnen** voor onze vogels omdat we daar toch geen snars verstand van hebben en ons geld beter kunnen besteden aan preventieve (ontsmettings)middelen. Laten we ook zieke vogels weer eens ouderwets behandelen met een stukje witbrood en melk en warmte en verder de natuur zijn gang laten gaan!

In ernstig vermoede gevallen liever een dierenarts raadplegen – is soms véél goedkoper – en voor de rest gezonde vogels te kweken, in het belang van de vogel zelf die zich niet kan verweren tegen deze **opgedrongen medicinale leefwijze** en in het belang van iedere kweker, die voor zijn dure geld graag wat plezier ziet in goede kweekresultaten!!!!

K.S. Kalverboer, Leeuwarden.

ONZE HARZERVOGELS

Laten we dit artikel eens inleiden met het kweken van kanaries. Misschien zullen de meeste liefhebbers wel denken, dat is ook al oud nieuws, maar ook die ouderen hebben alles voorheen moeten leren en laten wij dan eens gaan denken aan de jonge liefhebbers die momenteel onze harzersport komen versterken. Zij zullen zeker nog wel behoefte hebben dat er in ons bondsorgaan wat verteld wordt over onze zangsport.

Wij hebben deze jonge liefhebbers ook hard nodig wil onze harzersport niet geheel ten gronde gaan. Zij zullen er zeer zeker behoefte aan hebben dat er nog eens iets verteld wordt over de harzerliefhebberij. Laten wij als ouderen daar ook eens bij stil staan.

Mijn persoonsje is al lang geen jonge kweker meer, maar toch kan ik mij nog zeer goed met de nodige kennis instellen om te trachten steeds nog wat goede zangers te kweken en dat heb ik tot op heden ook vele malen gepresteerd op de diverse wedstrijden. Nooit ben je te oud om wat nieuws aan te nemen van die mensen welke ook zeer bekwaam zijn in onze kanariesport en die dit ook jaren hebben bewezen. Voorheen had je veel gebrek aan tijd, omdat de werkdag anders was.

We hadden gebrek aan tijd, omdat er geen vrije zaterdag was, dat kenden we niet en moest alles gebeuren 's avonds na werktijd. We waren overdag aangewezen op moeder de vrouw en dan gezamenlijk maar frachten om wat jonge vogels in de vlucht te verzamelen. Maar ondanks dat er nu veel meer tijd aanwezig is kan men bij velen toch niet spreken van "VICTORIE", want de animo voor de liefhebberij is veel zoek de laatste jaren, onze sport is aan het vergrijzen, wat zeer jammer is voor die mensen die de sport zo hoog aan de top hebben gebracht in het verleden. Maar we gaan rustig verder en gaan eens weer iets vertellen over de kweek met onze vogels en ook over de teleurstellingen en de voorkomende problemen waarmee wij ook telkens de jaren mee worden getraceerd tijdens de

kweekperiode. Vaak begint met aanhoudende koude het voorjaar en dat heeft ook invloed op onze vogels en vooral als deze op koude zolders en schuren overwinteren. Daarom is het raadzaam om eerst wat warmer weer af te wachten, want bijverwarmen is ook altijd niet ideaal. Nu is het in de tegenwoordige tijd zo, dat veel kwekers de warmte van centerverwarming in huis hebben, wat hun bij koude dagen zeer goed te pas komt en de warmte ook geregeld kan worden. Degene die geen bijverwarming wil gebruiken zal toch moeten wachten totdat de natuur ons beter gezind is met warmer weer en niet eerder kan beginnen dan half maart of begin april. De mannen die meestal in de warmte hebben vertoefd in een klein vertrekje, mogen wij in geen geval zo naar een koude broedkamer brengen, want men loopt de kans dat ze in rui vallen en dan bevruchten ze niet. Voor het begin van de kweek is het aan te raden om de mannen voor de kweek begint in de vlucht wat uit te laten vliegen, om de stijfheid door de kleine kooi wat kwijt te raken. Ook dienen van de nagel de scherpe punten te worden afgeknipt want voor de man is het zo dat bij betreding der pop, deze laatste in de flanken pijn doet en dan kan het gebeuren dat de paring mislukt. Bij de pop kan deze de eieren beschadigen. Doordat ze schrikt trekt zij de nagels op en de scherpe puntjes maken onzichtbaar gaatjes in de eitjes waardoor het embryo niet tot ontwikkeling kan komen. Bij selectie van de man als zowel de pop moet het onderlijf de kleur hebben van uw hand. Voor het beginnen van de kweek is het strikt noodzakelijk daar op te letten, ook bij de koop van nieuwe vogels, zowel de poppen als de mannen. De man moet levenslustig zijn en glad in de veren en zeer zanglustig en de kop moet in de richting van de borst goed zichtbaar zijn, evenzo moet de pop er gelijk zo uitzien. Het onderlijf van de pop moet torpedovormig gestrekt achteruit liggen, de buik zonder veren en zonder kreuk, bij de legmond. Als de pop blijk geeft broedrijp te zijn, plaatst dan even een man erbij en let dan op dat het niet op een vechtpartij uitdraait. Is dit wel het geval is het beter om de man weer terug te nemen, want dan vindt er meestal geen paring plaats. Ook wil het gebeuren dat de man niet naar gading is voor de pop ondanks dat ze haar nest volkomen klaar heeft. Beter is het dan om het de volgende dag maar eens wederom te proberen. Het wil ook voorkomen dat de pop, de man niet de gewenste partner vindt en zo zal men dan een andere aanbieder voor moeten

dragen. Voor nestbouw gebruik ik mos of hooi voor de fundering en voor de afbouw sisal touw, het laatste geknipt in stukjes van 3 à 4 cm. Ik doe dit in een pannetje met heet water en roer het u elkaar met een vork of iets dergelijks en laat het daarna drogen, het is een prima nestmateriaal. Met mos of hooi vult men eerst het nestbakje, dan heeft men minder sisaltouw nodig, want de pop draait vaak al een vorm aan het nest. Men heeft zo een stevig nest en geen wol of poebkatoen gebruiken, want men loopt hierbij de kans als het om de pootjes gaat zit ten dat ze later het nest en de eieren u het nest trekt. Heeft men na de paring met drie dagen al een ei en vervolgt het gehele legsel dan zullen deze in werkelijkheid niet bevrucht kunnen zijn. Normaal wordt het eerste eitje gelegd u vijf dagen, neemt het er dan uit en bevrucht het dan tot het vierde eitje en legde deze in een kistje met wat gezeefd zand en geeft dan bij het vierde eitje de eieren weer terug. Als u vakjes in het kistje hebt gemaakt, nummer dan elk vakje met het nummer van de broedkooi om vergissingen te voorkomen. De eitjes worden meestal gelegd 's morgens tussen 6 en 10 uur soms wel eens iets later. Als men de eitjes gezamenlijk weer terug geeft kunt u ook meestal gelijk de jongen verwachten. Niet iedere kweker past deze methode toe, ook zijn er kwekers die nemen de eieren niet terug en laten de pop de eitjes houden en gaan er van uit dat ze ook wel gelijk uitkomen. Als de pop 4 à 5 dagen heeft gebroed kan men de eitjes testen om te bevrucht zijn, men houdt de eitjes stuk voor stuk tegen het licht en is het eitje donker is het bevrucht, drijft de dooier het onbevrucht. Zijn alle eitjes onbevrucht kan men het legsel als verloren beschouwen en dan maar zeggen volgend ronde beter.

Verwijder het nestje uit het bakje en indien nodig geven men nieuw nestmateriaal. De pop laat u in de broedkooi, maar de man verwijderd men. Na een paar dagen geeft men de pop het nestkastje weer terug voor het tweede broedsel. N kunt u dezelfde man wel weer gaan gebruiken, misschien gaat het beter met de bevruchting, met het risico dat de man wederom niet bevrucht, en dan zijn er twee broedsels weg. Beter is het dat een andere man gebruikt, waarvan weet dat deze al een pop heeft bevrucht waarvan het bewijs al is geleverd. U kunt het wat verder in het broedseizoen met de man waar u geen bevruchte eieren van heb gehad dan nog wel eens proberen, misschien dat u dan meer geluk hebt. Zoals bekend is, moeten op de de

tiende dag de jongen geboren worden, maar dit kan ook wel een dag later zijn. Men moet er rekening mee houden dat de ene pop vaster broed dan de andere pop. De ene gaat ook vaker van het nest af als de andere pop en dit kan men allemaal meemaken in de vogelsport. Wilt u het controleren en de eieren zijn nog niet aangepikt, kan men een bakje of een kopje nemen met wat lauw water erin en legt de eitjes daarin, maar het bakje moet wel stil staan. Zijn de eitjes goed en er zit leven in het eitje, dan gaan ze licht schommelen en zo goed als zeker komen ze dan de volgende dag uit het eitje, tenminste als ze de nodige kracht ervoor hebben. Voor dit euvel kan de erfelijkheid ook nog een woordje meespreken. Wij begeven ons nu niet meer naar de broedkamer dan als het strikt noodzakelijk is. 's Morgens geve men, waar nodig, zaad en overal vers drinkwater en waar de pasgeboren jongen zijn wat tamelijk droog eivoer aan de pop.

Pas uitgekomen jongen of slechts enige dagen oud bevinden zich nog in het embryonale stadium. Koude is voor tere kleintjes funest en het behoeft ook geen nadere uitleg, dat men zich niet herhaaldelijk naar de broedkamer moet begeven. De eerste twee dagen voert de pop praktisch niet. De volgende dagen geeft men langzamerhand iets meer eivoer. Er zijn ook poppen die voeren ook veel gemengd zaad, wat voor mij de beste voedsters zijn en ook meestal goed vlezige jongen op stok brengen. Groenvoer geeft men niet overvloedig, want sommige poppen zijn geneigd dit volop te voeren. Soms brengt groenvoer ook nog wel eens uitkomst, wanneer een pop slecht voert, dan wil het wel eens gebeuren dat men ze nog aan het voeren krijgt, maar van de jongen komt dikwijls niet veel terecht, waarvan de conditie slecht te noemen is. Wat u ook neemt als eivoer, geeft de vogels datgene waar ze aangewend zijn, want er worden veel soorten eivoer in de handel gebracht en het ene is nog beter dan het andere. Daarom alle verschillende soorten eivoer is ook vaak niet welkom bij onze vogels. Het voeren zoals voorheen, ei aanvullen met de nodige beschuit, behoort bij vele kwekers wel praktisch tot het verleden en was ook altijd niet wenselijk want de eierdooier verteert beter dan het eiwit in de organen van de vogels, zo mij wel is verteld door een deskundig iemand. Gebruik steeds zaad van de beste kwaliteit, het geeft u zelf en uw vogels voldoening. Er wordt wel eens aanbevolen om wat levertraan door het gemengde zaad te mengen. Zeer zeker is het voor de conditie en gezondheid van de vogels prima, maar past wel op dat u hier niet tussentijds mee be-

gint te voeren tijdens de kweek. Als men het plan heeft om dit mengsel te willen gaan voeren, is het aan te raden om daarvoor al enige tijd voor de kweek mee te beginnen te voeren, zodat de vogels aangewend zijn als men begint te kweken. Voorkomen is beter dan genezen is het spreekwoord en dit geldt ook voor onze liefhebberij. Tijdens het groeiproces van de jonge vogels is het wenselijk is het noodzakelijk om de jongen op gezondheid te controleren en toe te zien of de bekjes van de jonge vogels een volle rode kleur van binnen vertonen. Is dit zo dan duidt het er op dat de jongen volkomen gezond zijn. Zijn ze echter bleek, dan klopt er iets niet en zult u misschien luis in de nesten hebben en zullen deze bestreden moeten worden en gelijk een schoon nest moeten geven. De meeste liefhebbers gebruiken tegenwoordig een Vapon Strip en dan kan men dit ongedierte wel weren. Voorheen gebeurde dit met een mengsel van bruine teer en petroleum en soms waagde men zich aan carboleum en met deze behandeling liep men de kans dat de jongen als de oude vogels van het leven gingen scheiden. Na een dag of 5-6 gaan de jongen de ontlasting op de rand van het nest deponeren en dit is het teken dat het moment aanbreekt dat we de jongen moeten ringen, tenminste als de groei gestadig is verlopen. Voor de tijd reinigt de pop het nest en verwijderd al het vuil wat er niet in hoort. Ringen wij te vroeg, dan kan de pop gaan denken dat er iets is wat er niet in thuis hoort en verwijderd dikwijls de ring met het jong uit het nest en kijkt het niet meer aan wat buiten het nest ligt en het is afgedaan. Kijkt u de eerste dagen dan goed of de pop de ringen heeft geaccepteerd. Dit euvel ontstaat meestal, doordat men de jongen te vlug ringd en de ringen glijden ook nog te vlot van de pootjes af. Mocht men wel een jong op de bodem vinden, verwarmt het dan even in uw hand en leg het dan weer bij de andere jongen in het nest en u kunt dan zeggen, deze heb ik nog gered van de ondergang. Wordt het nu wat warmer weer dan geve men na het ringen een schoon nest. Tegenwoordig worden het meest stenen bakjes gebruikt en deze zijn ook beter schoon te houden. Ze worden meest met de hand gedraait en zijn zodoende beter schoon te houden omdat ze poreus zijn en men kan ze zo in een schoteltje met warm water zetten. Het bakje zuigt het water op en door de warmte van de pop verdampt dit en maakt de schalen van de eieren tevens broos en kunnen de jongen gemakkelijker uit hun ei vertrek komen. Zijn de jongen nu veertien dagen oud, verplaatst dan het nestbakje naar de tweede broedgelegen-

heid. Men hoeft niet bang te zijn voor het voeren, want dit gaat gewoon door en op de plaats van het eerste nest geven wij de pop weer een schoon nestbakje met wederom wat droog mos of hooi erin voor het tweede nest. Indien de pop dan weer het sein geeft om weer een nest te gaan bouwen geeft men haar rijkelijk wat touw zo dit voor het eerste nest werd aangegeven in het ruife en men kan zodoende het plukken aan de jongen voorkomen. Ook de man als deze bij de pop verblijft wil zich daar ook wel eens aan schuldig maken en tevens moet men er opletten als de jongen zo'n drie weken oud zijn dat de man zich soms niet al te netjes gedraagt tegenover de jonge mannen met het gevolg soms ernstige bloedingen tegen dat de jongen zo'n drie weken oud zijn. Verstandig om de man dan een tijdje te verwijderen en een goedvoerende pop voert ze nog wel verder totdat ze over geplaatst worden naar een zelfstandige kooi, z.g. baby kooi, om daar volwassen jongen te worden. Liefhebbers die met dubbele kooien kweken hebben meest een afdeling met een opening van de ene kooi naar de andere kooi waarin ze ingeval van plukken tralleruife voor kunnen schuiven, waardoor de jongen nog gevoerd kunnen worden. Zo ziet U, met een beetje goede wil en handigheid nog veel is te bereiken om het goed te doen in onze vogelsport. De pop kan zich dan weer geheel instellen voor het volgende broedsel en de man kan de jongen verder groot brengen. De jongen geven wij dan tevens wat gemalen raapzaad met een beetje eivoer gemengd en binnen niet al te lange tijd worden ze dan zelfstandig. Men moet er rekening mee houden dat de jonge vogels de eerste weken de hele korrels raapzaad nog niet kunnen pellen, want het duurt ongeveer zes weken voordat de snavel voldoende verhard is van de jonge vogels, daarom is het verstandig om het gemalen raapzaad te voeren. We kunnen de jonge vogels ook wat gekiemd zaad geven, maar daar moet men wel een beetje voorzichtig mee omgaan en er om denken dat men dit verschillende malen spoelt voor het aan de vogels te geven, want hier kan natriet vergiftiging mee gemoed gaan. Tot slot van mijn artikel kan dit nog iets leerzaams bijdragen zo voor de jonge harzerliefhebbers die onze rij weer wat willen versterken in de toekomst en om deze sport weer wat nieuw leven in te blazen. Ik neem aan dat de zang voor de ene wat moeilijker is de leren dan de andere, maar al die oudere kwekers hebben het moeten leren, dus past U daarbij aan dan lukt het zeer zeker wel. Allen veel succes met de kweek en zowel in de harzerliefhebberij.

Kleurkanaries

De standaard in praktijk Piet Verdult

Albino

De albino is een witte vogel met helder rode ogen. In de bevedering mag absoluut geen pigment aanwezig zijn, ook niet in de donsbevedering en hoorndelen. Albino's kunnen op twee manieren vererven, namelijk geslachtsgebonden en autosomaal geslachtsgebonden; Dit zijn albino's uit de satinetserie d.w.z. dat alleen de mannen satinet verervend kunnen zijn en de poppen kunnen alleen maar vererven wat ze in hun uiterlijk laten zien b.v. albino of niet albino. Autosomalevererving: Dit zijn albino's uit de ino-serie d.w.z. dat zowel mannen als poppen ino verervend kunnen zijn. Het is dan ook zeer belangrijk om te weten of de vogels uit de satinet- of ino-serie komen. Daarbij hebben we albino's met recessief wit of dominant wit.

Het verschil tussen beide is dat albino's recessief wit, totaal geen gele of oranje vetstofkleur kunnen vormen. Daarentegen kunnen albino's met dominant wit, vetstofkleur in de vleugels, schouders en/of staart laten zien. Vererving van recessief wit is autosomaal, b.v. man albino-recessief, pop lutino split-recessief dit

is een gele vogel met rode ogen. Hieruit komen mannen en poppen albino en lutino, split-recessief. Dominant wit: Hierbij maakt het niet uit of de man of pop dominant is, b.v. albino-dominant witte man, pop lutino, of omgekeerde paring, geeft rechtstreeks albino mannen en poppen en lutino mannen en poppen. Dus de dominant wit factor gedraagt zich dominant over andere vetstofkleuren.

Kweekadvies. Albino uit satinet, recessief-wit

a. Albino man maal lutino split recessief pop. Hieruit komen albino mannen en poppen, lutino mannen en poppen. Alle lutino's zijn split recessief wit zowel mannen als poppen. Niet de beste paring, het zou kunnen zijn dat de vogels slecht kunnen zien.

b. Recessief witte, split satinet man maal lutino split recessief witte pop. Hieruit verkrijgt men mannen albino, lutino split recessief, geel split satinet en recessief, recessief wit split satinet. Poppen albino, lutino split recessief, geel split recessief en recessief wit.

c. Recessief witte split satinet man maal

albino pop. Hieruit verkrijgt men mannen albino, recessief wit split satinet poppen albino en recessief-wit.

Dezelfde paringen met dominant-wit

a. Albino man maal lutino pop. Hieruit verkrijgt men albino mannen en albino poppen, lutino mannen en lutino poppen.

b. Dominant wit, split satinet man maal lutino pop. Hieruit verkrijgt men mannen, geel split satinet, lutino, dominant wit split satinet, albino poppen, geel, lutino, dominant wit, albino.

c. Dominant wit split satinet man maal albino pop. Hieruit verkrijgt men albino en lutino mannen en poppen, dominant wit split satinet en poppen, geel, dominant wit. Mannen dominant wit split satinet en albino die door de dubbel aanwezig zijn van de dominant wit factor een lethale factor in werking kan treden (dodelijke werking).

Poppen dominant wit en albino, met dubbele dominant wit factor met een lethale werking.

Albino uit ino-serie, recessief-wit

a. Albino man maal geel split ino en recessief witte pop. Hieruit verkrijgt men mannen en poppen albino, lutino split recessief, geel split ino en recessief, recessief wit split ino.

b. Albino man maal lutino split recessief

Twee minder bekende reigers

De Bonte reiger.

Bonte reigers, *Ardea picata*, vinden we alleen in de tropen n.l. van Oost Indonesië, Nieuw-Guinea tot de kuststrook van Noord-Australië.

Hun lengte is 45 à 50 cm. De jonge vogels missen de blauwzwarte veren aan de kop en de verlengde halsveren.

Buiten het broedseizoen kan men op natte graslanden en moerasachtige gebieden groepen van 5 tot 30 stuks aantreffen.

Als in het droge seizoen het water begint op te drogen dan kan een groep uit meer dan 100 vogels bestaan. Deze bestaan hoofdzakelijk uit jonge vogels. Volwassen vogels hebben een klein territorium van ongeveer 50 m² om voedsel te zoeken.

Hun voedsel bestaat uit o.a. schelpdieren, vissen en insecten met hun larven. Evenals de koereiger treffen we deze reiger nogal eens aan in de buurt van vee. Bonte reigers lopen veel tijdens het speu-

ren naar prooi. Ze zullen niet zo lang stilstaan als onze blauwe reiger, behalve als ze in water staan dat dieper is dan 15 cm. Bonte reigers slapen en nestelen in kolonies vaak in gezelschap met de geelsnavelreiger en kleine bonte aalscholver. De meeste kolonies worden gevonden in mangrovebossen. De nesten worden op 2 tot 5 meter hoogte gebouwd, hierin worden 3 à 5 eieren gelegd. De broedduur bedraagt ruim 3 weken. Na zo'n 5 weken zijn de jongen zelfstandig.

De Zuidzeekwak

De andere vogel die we afgebeeld zien is de zuidzeekwak, *Nycticorax caledonicus*. Het is een verwant van onze inheemse kwak. We kunnen deze vogel aantreffen op de Filippijnen, de oostelijke eilanden van Indonesië, Nieuw-Guinea en Australië, uitgezonderd de droge woestijngebieden van laatst genoemde. In het engels wordt deze vogel Nankeen night heron genoemd (ook wel rufous night

heron). De naam Nankeen komt van het Nanking district in China. Van hieruit namen kolonisten roodbruine katoener stof mee die Nankeen genoemd werd. Die roodbruine kleur vinden we terug bij de volwassen vogel op de hals, rug en vleugels. De bovenkop is zwart, de buil is wit en de keel is isabelkleurig. In de nel zien we enkele verlengde, witte veren. De afgebeelde vogels zijn nog niet op kleur. Gelijk aan onze kwak jagen ze 's nachts en rusten overdag. Er wordt gejaagd op kikkers, insecten, en als ze de mogelijkheid hebben roven ze eieren of jonge vogels uit nesten van andere vogels.

In het begin van het broedseizoen vormen de vogels kolonies van tien tot zelf duizend vogels. Ze maken hun nesten tot op 25 m hoogte in daartoe geschikte bossen. Ook komt het voor dat ze op boomloze eilanden de eieren op de grond leggen. Evenals de bonte reiger leggen ze blauwgroene eieren, zo'n 2 tot 3 stuks. De eieren worden door beide ouders bebroed en komen na 3 weken uit. Het duurt dan nog 7 weken voordat de jongen de wijde wereld intrekken.

Tekst en foto's Jos Hubers.

witte pop. Hieruit verkrijgt men mannen en poppen albino en lutino split recessief.
 c. Geel split ino en recessief witte man maal albino pop. Hieruit verkrijgt men mannen en poppen albino, geel split ino en recessief wit, lutino split recessief wit, recessief wit split ino.

Albino uit ino-serie, dominant-wit

a. Albino man maal geel split ino pop. Hieruit verkrijgt men mannen en poppen, albino en lutino, geel split ino, dominant wit split ino.

b. Albino man maal lutino pop. Hieruit verkrijgt men mannen en poppen albino en lutino.

Ten heden dagen worden de meeste albino's gekweekt met recessief wit omdat deze vogels geen storende aanslag laten zien in de vleugels schouders en/of staart. Dat kan wel het geval zijn met albino's met dominant wit, lutino's uit deze paringen moeten wel zuiver en zacht geel zijn met een egale schimmelverdeling over het gehele lichaam. Het vaststellen van schimmel of intensief bij witte

vogels is niet eenvoudig. Men kan dat het beste doen door de bevedering op het onderlichaam op te blazen. Hoe harder men moet blazen om het onderlichaam te zien hoe zwaarder schimmel. Bij deze kleurslag, kweken met matig intensief of licht schimmel. Zorg dat de vogels een zeer strakke en gladde bevedering hebben. Een goed model is ook belangrijk. Toch zijn er nog wel andere paringsmogelijkheden dan ik heb omschreven, n.m.m. zijn dit echter de meest voorkomende.

Voorkomende fouten albino

Niet uiterst helder wit en/of rein. Te veel aanslag in schouders en/of vleugel- en staartpennen. Bonthheid in de bevedering.

Voorkomende fouten lutino

Te veel geel, onzuiver van kleur en/of niet egaal. Vleugel- en staartpennen onvoldoende doorgekleurd. Schimmelverdeling niet egaal, te veel of te weinig schimmel. Bonthheid in de bevedering.

P.S.

Wat betreft de tentoonstelling wordt er zowel met mannen als poppen gespeeld. Albino's moeten over het algemeen wel gewassen worden voor de T.T., maar wel enkele dagen van tevoren anders zit de bevedering niet strak en dat kost punten.

Strukturkleuren 5. door John van Eerd.

De blauwe en groene kleuren waarmee veren zijn getooid, worden op een enkele uitzondering na toegeschreven aan lichtverstrooiing, veroorzaakt door kleine partikeltjes in de veer. Häcker en Meyer (1902) en later Bancroft (1923) hadden dit, naar aanleiding van hun studies vastgesteld.

Dit verschijnsel is als het Tyndall-effekt bekend geworden. Zowel in wetenschappelijke kringen (Kniesche 1914, Frank 1939, Auber 1957, 1964, Schmidt en Ruska 1962, Dyck 1966, Fox/Vevers 1960, Rawles 1960, Fox 1976) als in vogelliefhebberskringen (Taylor 1961, introduceert en bewerkt het werk van Auber 1941, 1957, andere Beckman 1966, Radtke 1984 enz. nemen dit over). In de vogelliefhebbers lektuur, in zowel het binnen- als het buitenland wordt deze naam nog steeds gebruikt.

Alleen in Raman (1936) en in Nissen (1958) vond ik twijfels over de aard van het fysisch effect dat in de veer wordt opgeroepen. Hiervoor is in deze artikelenreeks al aangegeven dat het Tyndall effect beter het Rayleigh effect genoemd kan worden. De onderzoekresultaten van Raman stemmen niet overeen met datgene wat de konklusie rechtvaardigt dat het Rayleigh effect verantwoordelijk gesteld moet worden voor de blauwe kleur. Nissen, die als een van de eersten vogelveren (grasparkiet) elektronenmicroscopisch onderzocht, geeft aan dat de veronderstelde opbouw van de blauwopwekkende zone anders is dan tot dan toe verondersteld. Zijn aangekondigde verdere onderzoekingen hebben schijnbaar nooit plaats gevonden, althans ik heb ze niet kunnen vinden.

Elektronenmicroscopische foto's bij de artikelen van Frank (heel onduidelijk), Schmidt en Ruska, Dyck (1971) en Onsmann (1984) tonen een sterke overeen-

komst. (zie ook aanhef artikel 1, O.V. april 1987). Het betreft hier onderzoekingen bij verschillende vogelsoorten.

Hieruit kan de voorzichtige konklusie getrokken worden dat de zone waarin de stabiele blauwe kleuren worden opgeroepen, bij de meeste soorten hetzelfde van opbouw is. (Gaaien, Papegaaien, Parkieten, Prachtvinken). De Blauwstrukturkleur wordt opgeroepen in de ramus (zie O.V. aug. 1987 art. 4). Dit in tegenstelling tot de iriserende kleuren die hun oorsprong vinden in de bouw van de radius.

De doorsnede van de ramus is gegeven in figuur 19. We zien op het oog 4 lagen. De buitenste laag wordt cortex genoemd (A). In deze laag zijn bij nadere beschouwing twee zones waar te nemen. Een dichte buitenlaag bestaande uit sterk afgeplatte cellen en een laag van minder sterk afgeplatte cellen (fig. 20). In de eerste laag bevindt zich de meeste gele of rode kleurstof (psittacofulvin)

Dan volgt de laag waarin de blauwe kleur wordt opgeroepen (B) (Boxcellen, Kanaaltjescellen, Bewolkte zone, Sponzone).

Hieronder ligt een min of meer dicht gemelaniseerde laag (C) die de binnenste ruimte of mergruimte omsluit. In deze ruimte bevinden zich naast enkele melaninekorrels holle ruimten, de vacuoles (D).

De lagen B, C en D zijn delen van één cel, die als een ring onder de cortex ligt. De vacuoles zijn de gedegeneerde kernen van deze cellen.

In fig. 21 zijn voorkomende rangschikkingen van de mergcellen gegeven. De hier voorgestelde doorsnede (fig. 19), is een principe doorsnede. Er bestaat een grote variatie aan vormen. Allen zijn ze echter te herleiden tot deze basisvorm. In fig. 22 is een afwijkende vorm gegeven die bij

veervelden waar psittacofulvin e.a. lichtende kleurstoffen voorkomen, vrij algemeen is. Bij deze vorm is dat deel van de ramus dat de gele kleurstof bevat zodanig uitgebouwd dat de kleur hierdoor sterker tot uitdrukking komt.

De blauw opwekkende zone is al van onderwerp van onderzoek geweest. Häcker en Meyer (1902) vonden me behulp van de lichtmikroskoop, luchtgevulde holten in deze zone. Aangezien de diameters van deze holten kleiner waren dan de golflengte van het zichtbare licht veronderstelde ze dat de blauwe kleur door lichtverstrooiing werd veroorzaakt. Bancroft bevestigde deze opvatting.

Raman ontdekte, naast andere verschillen dat eenzelfde cel verschillende kleuren terugkaatste en vond het dan ook waarschijnlijk dat het Rayleigh effect verantwoordelijk was voor de blauwe kleur. Kniesch dacht doorgaande kanaaltjes te zien, die loodrecht stonden op het oppervlak. Cower (1936) veronderstelde dat het vaste deeltjes waren die in keratine waren ingebet, overeenkomstig de e-widdeeltjes in het oog.

Frank (1939) interpreteerde onder de lichtmikroskoop de structuur als een netwerk. Zijn elektronenmicroscopische opnamen lijken dit te bevestigen alhoewel ik deze opname nogal onduidelijk vind (kopiën).

Ook Frank en Ruska (1939), Nissen (1958), Schmidt en Ruska (1962) bevestigen deze netwerkstructuur. De elektronenmicroscopische foto's bij het artikel van Inge Onsmann over de Leigrijze Grasparkiet in Onze Vogels 1984 blz. 253, geven eenzelfde beeld (zie inleiding artikel 1).

Auber (1957) introduceert de naam "Bewolkte Zone", verwijzend naar de aarname dat de blauwe veer op dezelfde wijze tot stand komt als het hemels

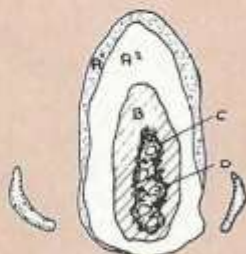

fig. 22: Doorsnede van ramus waarin gele diffusiekleurstof voorkomt punten: diffusiekleurstof gestreept: blauwstrukturzone

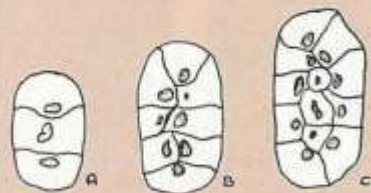

fig. 21: Voorkomende rangschikking van mergcellen
A: van cortex tot cortex
B: van cortex tot midden van ramus
C: met cellen in het midden van de ramus gestreept: gedegeneerde cellkernen

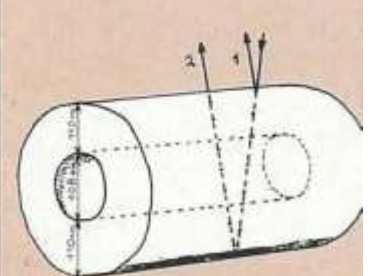

fig. 24: cylinder van keratine met luchtgevu kanaaltje

blauw. Deze naam wordt zowel in de wetenschappelijke lektuur als in de vogel-liefhebbers lektuur (door Taylor) algemeen gebruikt. In Nederland heeft, naar het werk van Taylor, Beckman voor de introductie gezorgd. In de moderne vogel-liefhebberslektuur, zowel in binnen als in buitenland (Radke, Lantermann en Brockman enz.) wordt deze naam nog steeds gebruikt. (lit. mondeling, briefwisselingen). Zoals hiervoor al is opgemerkt geven de verschillende onderzoekers afwijkende beschrijvingen van deze zône (Raman, Frank, Nissen, Dyck) en worden deze bevestigd door foto's van Schmidt/Ruska en Onsmann.

Diepgaande studies en metingen van Dyck geven een perfecter beeld van de structuur van deze zône. In figuur 23 is een tekening naar een elektronenmikroskopische opname gegeven. Duidelijk is een onregelmatig netwerk van keratine (donker) en luchtkanaaltjes (licht) te zien. Metingen van vele sneden hebben zowel een min of meer ronde vorm, als een vrijwel konstante diameter van de keratinedelen en van de luchtkanaaltjes vastgesteld.

Tussen blauwe en groene veren is bovendien een verschil in de afmetingen van deze onderdelen.

De reflectie spektra van blauwe veren hebben een piek tussen 480-486 nm en die van groene veren, waaruit de psittacofulvin is verwijderd, een piek bij 524 nm. De blauwe veren reflecteren dan ook meer naar het blauw-groene bereik, de groene veren meer naar het groene.

Bovendien is er een variatie vastgesteld tussen de cellen onderling. Deze variatie van pieken in de reflectiespektra van verschillende cellen maken het onwaarschijnlijk dat het Rayleigh-effect verant-

woordelijk is voor de blauwe structuurkleur. Ook de diameters van de keratinedelen en de luchtkanaaltjes wijzen op een ander natuurkundige verklaring. Deze zijn te groot van afmetingen om een zuiver blauw door diffractie op te roepen.

Een ander natuurkundige verklaring moet dan ook gezocht worden.

Interferentie komt als verklaring in aanmerking.

We hebben echter in voorgaande artikelen kunnen lezen, dat de structuur die interferentie oproept een ordelijk systeem is van melaninecilindres of plaatjes van keratine en melanine. Hoe kan deze schijnbaar wanordelijke structuur dan interferentie veroorzaken.

Dyck geeft hiervoor de volgende verklaring, die volledig theoretisch is onderbouwd en overeenkomt met de praktische meetresultaten.

Hij stelt dat de blauwstructuur zône te beschouwen is als een netwerk van onregelmatig (random) liggende keratinecilindres die een holle ruimte met lucht omsluiten. Door de niet geordende ligging van de cilindres wordt een min of meer konstante kleur opgeroepen.

In figuur 24, is de principe-cylinder uitgetekend. De wanddikte is gemiddeld 110 nm, de luchtkanaaltjes meten gemiddeld 108 nm. De lengte van deze cilindres is ongeveer 2,5 x d.

De kleuropwekking laat zich op dezelfde wijze verklaren als in artikel 2 (O.V. mei 1987) en artikel 3 (O.V. juni 1987) is aangegeven. In figuur 24 is de stralengang ingetekend.

Een golfverschuiving treedt op tussen de lichtstralen die aan het oppervlakte van de cylinder terugkaatsen (1) en de lichtstralen die in de cylinder treden en aan de onderzijde ervan terugkaatsen (2).

Metingen van het reflecterende en van het doorvallende licht bevestigen dit beeld. Niet het Rayleigh effect (Tyndall effect) maar interferentie moet de oorzaak zijn van de blauwe structuurkleur bij vele vogelsoorten. Voor parkieten is dat met deze studie van Jan Dyck vastgesteld.

Gezien de naam voor deze zône, "Bewolkte zône" verwees naar de opvatting dat diffractie de oorzaak van de blauwe kleur was en in feite een verkeerde veronderstelling geeft van de bouw van deze zône kan beter een andere naam gekozen worden. Dyck stelt voor de naam "Sponszône" te gebruiken, verwijzend naar het beeld dat deze zône oproept onder de elektronenmikroscoop. Forshaw (1973) volgt Dyck, Smith (1975) noemt de beschreven structuur in zijn taxonomische studie van parkietachtigen "Dyck-texture".

Samengevat:

In deze serie artikelen is beschreven welke natuurkundige verschijnselen in vogelveren structuurkleuren kunnen veroorzaken. Voor een aantal specifieke situaties is de bijbehorende veerstructuur beschreven. Ingegaan is op de bouw van de structuurzône bij blauwe veren (parkietachtige). Vastgesteld is dat niet het "Tyndall effect" verantwoordelijk is voor deze kleuropwekking, maar interferentie. De stabiliteit van de blauwe kleur wordt veroorzaakt door de typische bouw van deze veerlaag. Hierin schuilt ook de verklaring waarom bij vele lutino/albino vormen een groen cq blauwe waas aanwezig is die veranderd met de hoek van beschouwing.

Voorgesteld wordt, conform de wetenschappelijke wereld, de naam "Sponszône" voortaan te gebruiken.

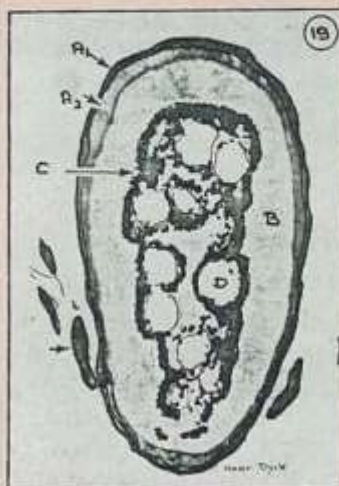

fig. 19: Doorsnede over ramus van blauwe parkieten veer voorverklaring zie tekst

fig. 20: Detail opname van doorsnede vit fig. 19.
1= diffuus melanine (psittacofulvin)
2= celgrenzen

fig. 23: Elektronen mikroskopische opname van de spons zône.
a: loodrecht doorgesneden luchtkanaaltjes.
b: loodrecht doorgesneden keratine cylinder.

De Halsbandparkiet

Men noemt ze edelparkieten en terecht, want ze hebben een bijzonder mooi verenkleed dat steeds glad tegen het lichaam wordt gedragen. Ook hun sierlijke houding met vooral hun fraaie strakke en lange staart maakt ze zo speciaal en trekt de aandacht.

Ze zijn ongeveer 41 cm groot en hebben een roodkleurige zeer sterke snavel en vleeskleurige krachtige poten.

Reeds ten tijde van de Romeinen werden ze al in gevangenschap gehouden. Ook bij de plaatselijke bevolking in Indonesië en achter India alsook op tal van kleine eilanden waar ze voorkomen, graag als kooivogel gehouden.

De halsbandparkiet behoort tot een grote familie van wel 13 soorten met 26 ondersoorten. Het zijn echte boomvogels welke door hun groene kleur erg moeilijk tussen het gebladerte zijn waar te nemen. Alleen als ze worden opgeschrikt vliegen ze op in een snelle en rechte vlucht, waarbij dan ook hun stemgeluid ver is te horen.

Het zijn bijzonder sterke vogels die een vrij hoge leeftijd kunnen behalen. Hun nestplaatsen zijn soms met meerdere samen in een hoge boomgroep. Ze leven veelal in kleine groepen die echter wel omvangrijk kunnen worden en dan, wanneer ze op de velden neerstrijken om voedsel op te nemen, grote schade kunnen aanrichten. Door de landbouwers, die ze beslist niet graag zien komen, worden ze dan ook fel vervolgd.

Hun eieren, welke in holle bomen of hollen in dikke takken worden gelegd, gemiddeld drie tot vijf, worden door beide oudervogels in 21 tot 22 dagen uitgebroed. Bij mij, in de volière, is het overigens ook wel voorgekomen dat alleen de pop broedt en dat de man enkel de jongen helpt grootbrengen.

Ook gebeurt het wel dat de pop reeds na het leggen van het derde ei begint te broeden onderwijl ze toch nog wat eieren bijlegt. Het gevolg is wel dat de jongen dan op onregelmatige tijden uitkomen en er een groot verschil kan ontstaan tussen het eerst en het laatst geboren jong. Het heeft echter bij mij nooit tot problemen geleid. Als de oudervogels hun jongen rustig kunnen grootbrengen, blijven deze tot zes weken in het broedblok vooraleer ze die verlaten. Indien het voorkomt dat een legsel onbevrucht is of dat om de een of andere reden de eieren niet uitkomen, volgt er vrij spoedig veelal een tweede legsel. Bij mijn weten komt het echter nooit tot een derde legsel.

Sommige kwekers van halsbandparkieten ervaren wel eens dat de jongen niet uit het ei komen terwijl ze wel volgroeid jaar in zitten. De meest voorkomende oorzaak is dat er te weinig voedingsstof aan het ei zijn meegegeven, doordat

de oudervogels niet de gepaste, meestal te eenzijdige, voeding kregen. Daarnaast de te hoge vochtigheidsgraad vooral in het meestal koude voorjaar. Hetgeen kan leiden tot te grote afkoeling en daardoor te lage broedtemperatuur vooral tijdens de laatste dagen voor het uitkomen.

Over het algemeen zijn halsbandparkieten voorbeeldige broedvogels die zelden of nooit hun jongen in de steek laten. Zelfs wanneer een van de ouders overlijdt zorgt de overgeblevene nog heel goed voor de jongen. Het is ook al voorgekomen dat oudervogels uit de volière ontsnapten op het moment dat ze jongen in het blok hadden. Uit zich zelf kwamen ze terug.

Ongeveer 30 jaar geleden stonden ze nog te boek als moeilijk te kweken vogels. Tevens hadden ze een wat slechte naam omdat ze al het onbeschermd houtwerk van de volière stuk bijten. Vooral ook de zitstokken moeten het nogal eens ontgelden. Nog steeds is zulks het geval en daarom geven we ze regelmatig wat knaaghout in de vorm van wilgetakken.

Doordat er, nu ongeveer 15 jaar geleden, de gele mutant werd geboren zijn ze eigenlijk bij de kwekers steeds bekender en wellicht ook nog interessanter geworden. Door de meer intensieve kweek met deze parkieten en de daarbij opgedane ervaringen, kunnen ze nu worden be-

schouwd als gemakkelijk te kweken vogels. Geslachtsrijp zijn ze reeds op tweejarige leeftijd doch de helft van het aantal zal daartoe pogingen ondernemen en ze zullen meestal ook maar voor de helft vruchtbaar zijn. Als de vogels drie jaar oud zijn mag men hogere verwachtingen koesteren en zullen ook de resultaten beter zijn.

Hun volière dient zo lang mogelijk te zijn met enkel één zitstok vooraan en één zitstok achteraan zodat ze de volle lengte kunnen gebruiken voor hun vlucht. In het nachtverblijf kan men wel wat meer zitstokken aanbrengen, zodat ze dan wat gemakkelijker geneigd zijn om daarin de nachten door te brengen wat vooral tijdens de winterperiode van belang is. Ze durven nogal eens hangend aan het gaas de nachten door te brengen hetgeen een slechte gewoonte is. Ook gevaarlijk tijdens vorst, want bevroren tenen komen dan gegarandeerd voor met als gevolg een blijvende verminking.

Alle jonge vogels lijken op elkaar en het verschil tussen de geslachten is dan zeer moeilijk te onderkennen en als er dan al verschillen zijn waar te nemen geven die nog geen zekerheid. Alleen na verloop van tijd en door veel te observeren zou aan het gedrag iets afgeleid kunnen worden. Bij oudere vogels heeft enkel de man gekleurde pluimpjes in roestbruin en zwart rond de hals, waardoor het wel een halsband lijkt; vandaar de naam. De pop mist de band volledig.

Hun voeding bestaat uit een goede mengeling parkietenzaden met in de kweekperiode een ruimer aanbod zonnepitten. Ze hebben een bijzondere voorkeur voor fruit, vooral appels lusten ze graag. Ook mais in kolf is een lekkernij voor ze. Eivoer nemen ze ook op alhoewel dat per vogel kan verschillen. Sommige krijgen er bij wijze van spreken niet genoeg van, anderen negeren het gewoon.

De halsbandparkiet is wel onderhevig aan worminfecties, zij het veel minder als de Australische parkieten, doch het zekere voor het onzekere nemend kan men het beste periodiek een wormkuur geven.

Zoals reeds eerder vermeld, hebben ze een lange vlucht nodig en worden ze per paar apart in een volière gehouden. Indien er volières aangrenzen, dan is het verstandig om de tussenwanden van dubbel gaas te voorzien want met de paardrift worden ze ook behoorlijk bijterig.

Als buren houdt men het beste soortgenoten, dit werkt stimulerend op de kweek, immers, het zijn kolonievogels. Het nestblok, welke een bodemoppervlak heeft van ongeveer 20 x 20 cm en 60 cm hoog is, wordt in het nachtverblijf opgehangen, want het zijn vroege broeders die reeds eind februari/begin maart op eieren kunnen zitten. De jongen worden geboren in een periode dat het overdag maar vooral ook 's nachts erg koud kan zijn en het binnenhok biedt dan toch meer bescherming. In de regel blijven de oudervogels lange tijd hun jongen warm houden en komt het maar weinig voor dat deze door koude omkomen. Naast de voornoemde gele mutatie is een weinig later ook een blauwe mutatie ontstaan. Aanvankelijk alleen te bekomen door gefortuneerde liefhebbers maar door succesvolle doorkweek is de prijs nu al heel sterk gedaald en zijn deze vogels ook voor elke liefhebber bereikbaar geworden. Het bleef niet bij geel en blauw, er kwamen steeds nieuwe mutanten zoals onder anderen de olijkleurige. Er zijn verschillende verervingen, zoals geslachtsgebonden bij de lutino, recessief bij de blauwe en dominant bij olijf. Het wordt er

niet eenvoudiger op, zeker niet als we onderlinge paringen gaan toepassen. Gelukkig zijn er enkele jaren geleden al interessante verervingsmogelijkheden op papier gezet, zodat de kwekers enige houvast hebben. Laten we hopen dat dat een vervolg krijgt waardoor we dan meer te weten kunnen komen van de verdere mogelijkheden met nieuwe kleurslagen zoals olijf, isabel, grijs en zilver. Enkele basisgegevens wil ik u niet onthouden. Groen x lutino geeft 50% groen/lutino mannen en 50% groene poppen. Lutino x groen geeft 50% groene/lutino mannen en 50% lutino poppen. Lutino x lutino geeft 100% lutino. Deze lutino's vererven dus geslachtsgebonden en is het dus onmogelijk dat een groene pop geel verervend is. Bij de blauwe mutatie, welke recessief vererft, kan een pop dat juist wel. Het is zelfs noodzakelijk om blauwe jongen te bekomen via een blauwe man of een groen/blauwe man. Blauw x groen of groen x blauw geeft 100% groen/blauwe jongen waarvan 50% mannen en 50% poppen. Blauw x groen/blauw of andersom geeft 25% blauwe mannen, 25% blauwe poppen,

25% groen/blauwe mannen en 25% groen/blauwe poppen. Blauw x blauw geeft 100% blauw.

De olijfmotatie vererft dominant het geen wil zeggen dat bij olijf x groen of andersom er steeds olijkleurige vogels worden geboren zowel mannen als poppen. Wanneer we nu echter de lutino's en de blauwe met elkaar gaan koppelen krijgen wij het volgende resultaat. Lutino x blauw geeft 50% groen/lutino en blauw mannen en 50% lutino/blauwe poppen. Blauw x lutino geeft groene lutino en blauwe mannen en groene blauwe poppen. Koppelen we nu een groene/lutino en blauwe x lutino/blauwe pop dan kunnen wij vier verschillende kleurslagen bekomen, namelijk groen, geel, blauw en albaan mannen en poppen. Met al deze mutanten of kleurslagen kan onderling verder worden gecombineerd en dat leidt dan weer tot verschillend verervingen.

Tekst en foto's: André Bruggeman

Rood:
voor papegaaien
en parkieten.

Geel:
voor kool- en
vliegenvogels.

AMINOROTOL

- Het aminozuurpreparaat met:
- alle essentiële aminozuren
 - alle noodzakelijke vitamines, mineralen en sporelementen
 - druivesuiker en andere suikers
 - stuifmeel

In de voor vogels juiste samenstelling.

Dagelijkse toediening leidt niet tot overdoseringen.
In verpakkingen van 50 en 200 gram.

Rood:
voldoende voor:
75-200 papegaaien,
parkieten.

Blauw:
voldoende voor:
60-70 duiven.

OVOROTOL®

Het wormmiddel met driedovoudige werking:

- spoelwormen
- haarwormen
- lintwormen

Zelfs bij overdosis onschadelijk.
In verpakkingen van 20 cc.

ROTOL HOLLAND BV
Farmaceutische handels- en produktmaatschappij

Rotol Holland bv
Stationsstraat 11
7021 CJ Zelhem Holland
Telefoon (08342) 1272

Uitsluitend leverbaar via de vakhandel

Bladvogels

Indeling

Samen met een viertal soorten dwergbuulbuuls (*Aegithina*) en twee soorten irenabuulbuuls (*Irena*) vormen de bladvogels (*Chloropsis*) de familie Irenidae. Het zijn drie groepen die min of meer op zichzelf staan maar toch in één familie zijn ondergebracht. Zoals in zoveel andere gevallen, wordt ook hier door sommige wetenschappers, de indeling van de bladvogels op zijn juistheid bestreden. Ik meen niet dat we ons daar druk over behoeven te maken, trouwens al zouden we een andere mening hebben missen we toch de autoriteit om eventueel andere indelingen te doen bewerkstelligen. Voor ons is van meer belang de kennis van de soort als zodanig, zonder ons al te zeer te verdiepen of ze al of niet op de juiste plaats zijn ingedeeld.

Soorten en verspreiding

Bladvogels zijn overwegend groen van kleur, hetgeen al wordt duidelijk gemaakt door de wetenschappelijke naam; *Chloros* betekent Groen. Het zijn voornamelijk bosvogels, alhoewel ze ook in bewoonde gebieden, in tuinen, parken en boomgaarden, worden waargenomen. Ze komen voor in Zuid en Zuidoost Azië, te weten

Chloropsis flavipennis, Geelpen bladvogel

op de eilanden Cebu en Mindanao.

Chloropsis palawanensis, Palawan bladvogel

op het eiland Palawan.

Chloropsis sonnerati, Grote groene bladvogel

met twee ondersoorten op Java, Sumatra, Borneo en Zuid Thailand.

Chloropsis cyanopogon, Groene bladvogel

met één ondersoort op Maleisië, Sumatra, Borneo, Zuid Birma en Thailand.

Chloropsis cochinchinensis, Blauwvleugel bladvogel

met negen ondersoorten op Thailand, Cambodja, Indo China, Maleisië, Java, Sumatra, Borneo, Sri Lanka en Zuid India.

Chloropsis aurifrons, Goudvoorhoofd bladvogel

met zes ondersoorten in het Himalayagebied, Birma, India, Sri Lanka, Thailand, Laos, Cambodja en Zuid Vietnam.

Chloropsis hardwicki, Hardwick's bladvogel

met drie ondersoorten op Birma, oostelijk Himalayagebied, Noord Thailand, Noord Vietnam, Maleisië en Zuid China.

Chloropsis venusta, Blauwmasker bladvogel op Sumatra.

Daar waar naast de nominaatvorm ook ondersoorten zijn genoemd, zij opgemerkt dat er geringe tot opvallende verschillen bestaan met die nominaatvorm, hetzij in formaat hetzij in kleurstellingen.

Dimorfisme

Bij de bladvogels is er sprake van een seksueel dimorfisme, een uiterlijk waarneembaar verschil in de verschijningsvorm van man en pop. Niet altijd is dat verschil groot en duidelijk terwijl het samenstellen van een echtpaar nog wordt bemoeilijkt doordat er bepaalde ondersoorten bestaan waarvan de mannen fletser van kleur zijn dan die van de betreffende nominaatvorm en dan voor poppen worden aangezien.

In het algemeen kan worden gesteld dat de poppen de zwarte veerveldjes onder de ogen, op de kin en keel missen, evenals de geelachtige begrenzing daaromheen. De poppen zijn op die plekken groen van kleur gelijk de rest van hun bevedering. Wel hebben de poppen, al of niet even duidelijk, het blauwe baardstreepje. De poppen van de goudvoorhoofd bladvogel hebben een kleiner oranjeveeld op het voorhoofd terwijl ook het zwart onder de ogen en op kin en keel minder uitgebreid is. De poppen van de hardwick's bladvogel zijn vooral op de onderborst en buikstreek lichter en matter van kleur. Tevens missen zij het zwart op kin en keel en hebben ze een minder duidelijke blauwe baardstreep.

Grootte

De grootte van de bladvogels is gemiddeld 18 cm. De grote groene bladvogel en de groene bladvogel lijken sterk op elkaar. Ze verschillen echter in formaat. De grote groene is ongeveer 20 cm en heeft een zwaardere en langere snavel; de groene is ongeveer 16 cm.

Leefwijze

Hun overwegend groene verenpak doet ze visueel nauwelijks opvallen in de bovenlaag van de loofwouden. Hun groen is een uitstekende schutkleur. Niettemin geven ze door hun veelvuldige klankvolle lokroepen en hun weluidend gefluit van hun aanwezigheid blijk. Over fluiten gesproken, ze zijn heel goed in het imiteren van het lied dat andere zangvogels ten gehore brengen. Wat dat betreft doen ze

Grote groene bladvogel man

Hardwick's bladvogel pop

Goudvoorhoofdbladvogel man

Grote groene bladvogel pop

Hardwick's bladvogel man

Blauwvleugel bladvogel man

enigszins aan de spotlijsters denken. Waarnemers vertelden dat bladvogels, ondanks hun uitgesproken schutkleur, vaak beter te observeren zijn dan de veel opvallender gekleurde vliegenvangers die zich in diezelfde loofwouden ophouden in de onderbegroeiing.

Bladvogels voeden zich met allerlei insecten, vruchten en bessen, als ook met stuifmeel en nectar. Hun snavel en tong zijn bijzonder geschikt om die nectar uit de bloemkelken op te nemen.

Ze leiden een sociaal leven, trekken buiten de broedtijd gezamenlijk in groepen op en zelden komen ze op de grond. Tijdens de broedperiode leven ze paarsgewijs. Hun nest is een wat losse kom van ranken, mossen, vezels en plantewortels, bijeengehouden door spinrag. Die nesten bevinden zich hoog in de bomen, 6 meter of hoger, aan uiteinden van takken en zijn goed gecamoufleerd. Het is vooral aan de pop om het nest te bouwen, de man geeft haar daarbij "aanwijzingen". Een legsel bestaat gemiddeld uit 3 eieren die een vuilwitte tot rozeachtige schaal hebben welke bezet is met roodbruinachtige kleine vlekjes, spatten en haaltjes. Broeden doet alleen de pop en de broedduur bedraagt ongeveer 13 tot 14 dagen. Tijdens het broeden houdt het mannetje zich op in de directe nabijheid van het nest en laat gedurende die tijd weinig van zich horen. Hij wacht als het ware rustig de ontwikkelingen af. Zodra de jongen zijn geboren, wordt hij weer actief en helpt hij mee met ze te voeden en groot te brengen. Als de jongen ongeveer 14 dagen oud zijn, vliegen ze uit. Hun gehele bevedering is dan groen van kleur op een enkel klein blauwachtig baardveertje na, en de snavelhoeken zijn nog voorzien van brede weke geelachtige randen.

De snavel zelf is nog wat kort en vandaar dat het lijkt of die jongen heel brede bekken hebben.

Het houden van bladvogels

Alhoewel bladvogels met enige regelmaat worden ingevoerd, zij het in relatief kleine aantallen, schijnt er niet eens zo veel interesse voor te zijn. De vogels hebben de naam een moeilijk, ja zelfs agressief karakter te hebben. Bovendien zijn er tot op heden slechts zelden kweekresultaten met ze behaald. Zo wij weten in ons land nog geen. Pas sedert de laatste jaren schijnt dit in Duitsland wel te zijn gelukt met in elk geval de goudvoorhoofd en met de hardwick's bladvogel. De hardwick's waren gehuisvest in een binnenvolière van 2 meter lang, 2 meter breed en 60 cm diep. Op een in een van traliewerk gemaakt nestkastje met een bodemopervlakte van 10 x 10 cm gelegd oud me-

relnest, bouwden ze van kokosvezels en paardehaar een los komvormig nest. Drie eieren, drie jongen, welke echter na enkele dagen door de oudervogels uit het nest zijn gegoooid. Het is allemaal niet gemakkelijk gegaan en eer er sprake was van een écht resultaat, waren de liefhebbers al weer enkele jaren verder. Het paar bladvogels was toen gehuisvest in een kelderruimte van 4 x 4 meter, verlicht door kunstlicht, samen met een paar brilvogels en een paar shamalijsters. Van de 3 jongen is er uiteindelijk een tot volwassenheid gekomen. Zij nog wel vermeld dat de shamalijsters wel hevig door de oudervogels werden achtervolgd en belaagd en uiteindelijk moesten worden uitgevangen.

Ik denk toch, dat voor de meer gespecialiseerde liefhebber van insecten en vruchteneters, het best wel eens waard is om het met bladvogels te proberen.

Bekend is dat ze zorgvuldig moeten worden geacclimatiseerd, terwijl ze tevens gewend moeten raken aan het voedsel wat men denkt te geven, wat vanzelfsprekend anders is dan hetgeen ze in de natuur verorberen en wat ze ook op een andere manier moeten verwerven.

Als basisvoedsel kan een dagelijks portie klein gesneden fruit dienen met een goed insectenvoer vermengd of aangevuld met een zo groot mogelijke variatie aan levende insecten en een goede nectar-drink.

Denk voor wat het fruit betreft niet alleen aan een klein stukje banaan, sinaasappel, appel en peer, maar bijvoorbeeld ook aan allerlei bessen, o.a. van de lijsterbes, de vlier, dwergmispel etc. Ook een klein beetje heel fijn gesneden bladgroente of vogelmuur zou eens door de salade of het insectenvoer kunnen worden gemengd.

In het voorjaar en de zomer kunnen we diverse bloemrijke takken binnen hun bereik brengen, bijvoorbeeld sering, vlier, weigelia, vlinderstruik enz., alsmede bossen met weidebloemen. De kans is dan heel groot dat de vogels al snel zullen overgaan om uit de bloemen de nectar te peuren en op takken en onderzijde van de bladeren op zoek gaan naar kleine insecten.

U weet, dat bladvogels zelden op de grond komen. Welnu, houd daarmee rekening bij de voedselverstreking. Zet de voedselbakjes niet op de grond maar op een ruim een meter hoge voertafel.

Bladvogels zijn warmteminnend en vandaar dat ze alleen maar tijdens de zomer, als het tenminste mooi weer is, in een beplante buitenvolière kunnen worden gehuisvest. Is de temperatuur wat te laag, dan moet er een mogelijkheid zijn dat ze in een te verwarmen binnenuimte worden ondergebracht en dan nog het liefst per paar apart. Het zijn nu eenmaal geen vogels voor de gezelschapsvolière.

Bladvogels worden ook wel in ruime kooien of vitrines gehouden. Het nadeel is dat zo'n kooi binnen de kortste keren door ze is bevuild. Het zijn echte knoeiers, ze smeren alles onder. In een ruime buiten- of binnenvolière heb je daar minder last van, alhoewel ook die ruimten goed moeten worden schoongehouden maar daarin werkt het makkelijker.

Bladvogels houden op zich is niet moeilijk, ze vragen alleen wat meer aandacht en tijd dan zaadetende vogels. Als vogel-liefhebber moet je daar dan wel op ingesteld zijn. Vandaar dat het houden van dergelijke soorten toch wel iets is voor de meer gespecialiseerde liefhebber die, door ze adequaat te huisvesten en te voeden, misschien toch wel eens kan rekenen op een kweekresultaat. Laten we eerlijk zijn, alleen daarom moeten we vogels houden.

Ik hoop van harte dat door deze bijdrage, er toch wat liefhebbers van vruchten- en insectenetende vogels worden geïnspireerd en dat we binnenkort de eerste bladvogels van "Nederlands fabrikaat" kunnen tegemoetzien.

Tekst: Cees van Berkel

Foto's: Cees Scholtz/H. van Os

KWEEK MET DE ZWARTKOP GORSVINK

(*Poospiza melanoleura*)

Het koppel zwartkop gorsvinken heb ik aangeschaft in het voorjaar van 1985. Omdat de vogels reeds geruime tijd, bij een andere liefhebber, in een volière hadden vertoefd, behoefde ik ze dus nauwelijks te acclimatiseren noch ze aan een bepaald voedsel te laten wennen. Ik schrijf dit, omdat namelijk de kastanjeborst gorsvinken, die wij met enkele kwekers in diezelfde periode hadden aangekocht, alleen maar witzaad opnamen zo ook de zwartkop gorsvinken die de handelaar had zitten.

Ik heb de vogels in een ruime broedkooi geplaatst om meer te weten te komen van gedrag en bepaalde voedingsvoorkeur. Meelwormen waren bijzonder gewild, na enkele dagen aten ze die uit mijn hand. Vooral de pop was zeer vertrouwelijk. Na een paar weken heb ik de vogels bij diverse andere soorten in een vluchtje geplaatst hetgeen zonder problemen verliep.

Begin mei heb ik ze weer verplaatst en nu in een vluchtje in het nachtverblijf van de buitenvolière. Dit om ze wat te laten wennen aan de rest van de bevolking die bestond uit, kastanjeborst gorsvinken, boliviaanse kuifkardinaaltjes, donkerrode amaranten, prachtnonnen, witkopnonnen, blauwfazantjes, oranjeaakjes, goudbukjes, napoleons en een koppel zwartmasker duifjes.

Mijn boliviaanse kuifkardinaaltjes zaten, op 25 cm afstand van het vluchtje waarin de zwartkopjes zaten, te broeden en toen ze jongen hadden hing ik bakjes met extra levend voer aan de buitenkant van het vluchtje aan het gaas. Er was op dat moment niets te merken van dreiging of agressie. Maar toen ik na ongeveer twee weken de zwartkopjes uit het vluchtje in de volière losliet, ontstond er een hevige achtervolging zoals ik die nog nooit had meegemaakt. Ik heb direct de zwartkopjes weer uitgevangen, wat overigens niet gemakkelijk was ten eerste

omdat ze razendsnel zijn en ten tweede omdat de volière nogal dicht begroeid is. Ik ben er echter van overtuigd dat als ik het niet gedaan zou hebben, de zwartkopjes gegarandeerd door de kardinaaltjes zouden zijn afgemaakt. De zwartkopjes heb ik terug in het vluchtje gezet totdat de kardinaaltjes een tweede broedronde hadden gedaan waarna ik de oude plus de jonge kardinaaltjes in het bewuste vluchtje plaatste en de zwartkopjes in de volière los liet.

Het was inmiddels begin juli geworden. Al vrij snel hadden de zwartkopjes een favoriete hoek in de volière gevonden die ze van stond af aan fel verdedigden. Alleen de prachtnonnen lieten ze wel toe. Na ongeveer een week begon de man met nestmateriaal te sjouwen overigens zonder echt te nestelen maar meer om het popje in broedstemming te brengen. Ook zong hij extra veel, kortom hij sloofde zich behoorlijk uit. Van lieverlee kwam het tot echte nestbouw in zijn favoriete hoekje dat overigens een erg verwilderd hoekje was omdat aan de buitenkant van de volière een bruidssluiser groeide waarvan de scheuten door het gaas naar binnen waren gegroeid. Ook stond er in die hoek nog een grote bosbrem.

De nestbouw duurde vrij lang, iedere dag een klein stukje verder. Het had een doorsnede van 8-9 cm en was erg diep.

Op 3 augustus zag ik de pop op het nest zitten dat toen overigens nog maar slechts enkele dagen klaar was. Bij controle, met behulp van een spiegeltje, zag ik het eerste eitje liggen dat de grootte had van een zebrevink-eitje, licht blauwgroen van kleur was met roodbruine spikkeltjes. De volgende dagen kwamen er nog twee eitjes bij. Het broeden deden man en pop om beurten maar het grootste aandeel leverde toch wel het popje. Opvallend was dat als de pop even het nest verliet om wat te gaan eten, de man al schreeuwend en steeds op en neer vliegend naar het nest, de pop als het ware dwong om terug te gaan. Het broeden gebeurde zeer vast.

Op 10 augustus was het zeer slecht weer, enorme regenbuien. Ik heb toen een glasplaat op de kooi gelegd om het nestje

wat te beschermen. Het gebeurde allemaal ongeveer 15 cm boven het nestje maar de pop bleef rustig zitten. Op 17 augustus dacht ik aan de gedragingen van de man, hij bracht namelijk een meelworm naar het popje, te merken dat er jongen waren. Bij nadere inspectie bleek dat echter niet het geval. De dag daarop zijn wel de eitjes uitgekomen, drie jongen.

De man werd enorm actief. Hij stroopte alles af op zoek naar levend voer. Ik zelf ben er toen meteen met het sleepnet op uitgegaan. Hun lievelingskostje bleken spinnen te zijn die ze met heel veel handigheid van hun pootjes ont deden om het vette restant aan de jongen te voeren. De tweede dag ging een van de jongen dood. Met de overige twee jongen ging het goed en toen die 6 dagen oud waren heb ik ze met 2.5 mm ringen geringd. De dag daarop lag weer een jong dood. Op 29 augustus is het enig overgebleven jong uitgevlogen, als je tenminste van uitvliegen kan spreken; hij verbleef laag bij de grond in de struiken. Het jong was erg klein, zeer grauw van kleur en had slechts een kort staartje. Naarmate het ouder werd ontwikkelde zich alles voorspoedig. Het was reeds eind september dat ik het ouderpaar plus de jonge vogel weer terug in een broedkooi heb geplaatst. Ik constateerde dat de ouderlijke zorg nog zeer lang doorging. Na 5 tot 6 weken werd hem nog regelmatig wat toegestopt ondanks dat hij ongeveer 3 weken na het uitvliegen al zelf begon te eten. Het voedsel wat ik ze verstrek is een goed mengsel zaden voor tropen, een zwart/wit mengsel, trosgierst, ivoer, geweekt brood, mierenpoppen, meelwormen, pinky's, buffalowormen en allerlei insecten uit de sloot die ik in een ondiepe schaal doe met wat water. Daarnaast vang ik nogal wat insecten die ze ook gretig verorberen.

De foto's geven u een goed beeld van deze best aardige en interessante vogels. Ze zijn ongeveer 12 cm groot. De popjes zijn iets fletser van kleur en haar buik is niet zo helderwit, terwijl de flanken meer grijsbruin zijn.

Noot redactie:

De heer S. Romkes uit Wolvega stuurde ons eveneens een verslagje van zijn kweek met zwartkop gorsvinken. In grote lijnen kwam het overeen met het hiervoor gestelde.

Tekst: P. Schepers

Foto's: A. de Bruijn

De Witvleugelparkiet

(Brotogeris versicolorus versicolorus)

Begin 1985 kocht ik bij een handelaar twee Witvleugelparkieten. Bij deze vogels is het ontzettend moeilijk een kweekpaar samen te stellen. Niet alleen zijn de geslachten uiterlijk gelijk, ook het zien van paringsrituelen geeft geen zekerheid. Het is bekend dat bij deze vogels ook paringen voorkomen zowel tussen twee mannen als tussen twee poppen. Een bekend verschijnsel bij zuid-amerikaanse parkietsoorten.

In mijn geval bracht endoscopisch onderzoek uitkomst; het bleken twee mannen te zijn.

Aangezien ik wist dat de betreffende handelaar nog meer Witvleugelparkieten had zitten, ging ik terug om er één te ruilen.

Na een keus gemaakt te hebben uit naar zijn zeggen diverse poppen, ging ik nogmaals naar Dr. Kaal in Amersfoort. Ditmaal bleek uit het endoscopisch onderzoek dat het een volwassen pop was.

U begrijpt ik was dolblij, ik had nu een paartje.

Thuisgekomen bracht ik de vogels onder in een verblijf van 1.20 lang x 60 hoog x 50 diep. In dit verblijf had ik een blok aangebracht. Aangezien deze vogels niet tot de grootsten behoren, hoeft hun verblijf ook niet overdreven groot te zijn. Daar ik in het bezit ben van een kamera met een aangesloten monitor in de huiskamer, kon ik de vogels ongestoord observeren.

Het stelletje bleek al snel goed met elkaar overweg te kunnen. Na enkele dagen was de man al bezig de pop te voeren en zag ik enkele pogingen tot paren. Ook bij de kweek van Witvleugelparkieten geldt dat geduld een schone zaak is. Na twee jaar rustig afwachten en observeren, bemerkte ik dat de man agressiever werd. En jawel hoor, bij nestcontrole op 23 februari 1987 bleek er één ei gelegd te zijn. Na twee weken wederom controle; nu lagen er zes eieren.

Om het broeden niet te verstoren lieten wij de vogels zoveel mogelijk met rust. Bij het schouwen van de eieren bleken er drie bezet te zijn.

Op 25 maart was het eerste jong geboren en al spoedig volgden nummer twee en drie. Door een goede samenstelling van het zaad, aangevuld met groenvoer fruit en krachtvoer, groeiden de jongen goed.

Na zeven dagen konden de jongen geringsd worden met 6 mm ringen.

De jonge vogels zijn nu ong. een maand oud; zie foto.

Naar mijn informatie is dit de eerste Nederlandse kweek met de Witvleugelparkiet. Ik hoop dat er meer liefhebbers zijn die willen gaan of al bezig zijn met kweken van deze rustige en lieve vogel.

Graag zou ik met deze kwekers in contact willen komen om ervaringen uit te wisselen. Witvleugelparkieten zijn bijzonder aangename vogels en zeer zeker de moeite waard om te houden. Ik wens iedereen veel succes met het kweken van deze vogels!

Tekst: E. de Regt

Foto: Walsrode/Müller

Volière van de maand

7 Jaar geleden verliet mijn oudste zoon het ouderlijk huis om zich te vestigen in Nijmegen en aldaar te gaan studeren aan de Universiteit.

Hij liet thuis een volière achter, bestaande uit 2 gedeeltes: resp. 3 x 1 meter (waarin het nachthok van 1 x 1 meter) en 3 x 2 meter. Hoogten variërend van 2 tot 2.40 meter.

Persoonlijk had ik nooit zo heel veel interesse getoond in deze hobby. En als het aan mij alleen had gelegen dan was de volière verdwenen.

Moeder de vrouw en de nog thuis verblijvende jongste zoon (toen 9 jaar) wilden evenwel de volière handhaven. Ik heb daarom min of meer tegen mijn zin de zorg voor de aanwezige vogels (een 10-tal kanaries, enkele mozambiquesijsjes een 6 tal zebra-vinken en een koppeltje kwartels) op mij genomen. Ik heb dit aanvankelijk met meer plichtsbefef dan liefde gedaan. Het eerstvolgende broedseizoen (1980) was weinig imponerend. Weliswaar werden regelmatig jongen geboren, maar even zo gemakkelijk gingen deze weer dood. De juiste oorzaken weet ik tot op heden nog niet. De seizoenen 1981 en 1982 verliepen al evenmin succesvol. Ik hield evenwel het vogelbestand op peil door regelmatig vogels bij te kopen.

In 1983 stierven er ten gevolge van een epidemische ziekte 13 vogels. Door een door de dierenarts voorgeschreven poeder in het drinkwater te doen, kreeg ik de zaak weer onder controle.

Het broedseizoen 1984 begon ik met 3 kanarie-mannen en 6 poppen, die ik bij een kweker had aangeschaft. In mei had ik 8 jongen. Ondanks dat er weer heel wat jongen het leven lieten, hield ik aan het eind van het seizoen 23 kanaries

over. Daarmede begon ik het seizoen 1985. Begin april lagen de eerste eitjes in de uitgehangen nestkastjes. Tot mijn grote ontsteltenis gaan er half april diverse volwassen kanaries dood. Ook de in de tweede helft van april geboren jongen blijven niet in leven. Half mei zijn er reeds 11 volwassen kanaries dood. Sectie, door de dierenarts op het laatste kanarielijke verricht, wijst uit, dat de kanaries aan Pleuritis ofwel borstvliesontsteking lijden. De dierenarts verwijt mij dat ik – en met mij zo vele andere vogelhouders – de vogels niet heb ingeënt. Ik krijg weer wat om in het drinkwater te doen.

Begin juni is e.e.a. gestabiliseerd. Eind oktober 1985 koop ik bij een kennis 17 kanaries en 5 zebra-vinken, alsmede 2 diamantduifjes.

Op 17 januari 1986 constateer ik, dat er weer 1 kanarie dood is en 1 ziek. Op 22 en 26 januari heb ik samen met mijn dochter alle vogels ingeënt.

Maart 1986 start ik het broedseizoen met 3 mankanaries en 13 poppen. Ik heb nu ook een driedelige en een tweedelige broedkooi gekocht en deze in de stal gezet.

Op 8 april liggen er de eerste eitjes. Vanwege het aanhoudend koude weer heb ik een verwarmingselementje aangebracht. Zowel in de volière als in de stal wordt stevig gebroed. Het wordt eer druk broedseizoen met 40 jonge vogels waarvan er uiteindelijk slechts 18 overblijven.

Intussen ben ik lid geworden van de vogelvereniging WITROKA te Heerlen. Door de vele teleurstellingen "wijs" (?)

Lid Dibevo

De grootste vogelspecialzaak van Zuid-Holland met 200 m² uitsluitend voor uw hobby

Langhout's Dier-Home

Letterlijk alles voor de vogelliefhebber. Van nestkastje tot complete buitenvolière in alle denkbare maten. Metalen en houten broedkooien, voorfronten, verlichting- en verwarmingsapparatuur, hygro- en thermometers, schouwlampjes, alle soorten voeder en drinkautomaten, universele TT-fronten, alle soorten opfok- en eivoeders, uitstekende zaadmengelingen, buffalo- en meelwormen, mierenpoppen (diepvries) en een geweldige sortering vogels.

Rijndijk 53A - 2394 AC Hazerswoude - Telefoon 01714-2984-4506
Postgiro 5506042 t.n.v. Langhout - Oegstgeest

Elke dag geopend m.u.v. zon- en feestdagen, vrijdags tot 21.00 uur.

geworden besluit ik een nieuwe voliëre te bouwen. De ideeën daartoe had ik uit het blad: "ONZE VOGELS", alsmede uit enkele boeken. Ik laat een officiële bouwtekening maken. Begin september breng ik het grootste deel van mijn vogelbestand naar de opkoper. Het restant plaats ik zo lang in de aanwezige kooien. Inmiddels ben ik ook in het bezit van 9 wildzangvogels gekomen (putters en sizen).

De aanwezige voliëre wordt afgebroken en op 29 september worden de fundering en vloer voor het nieuwe vogelverblijf gelegd.

Nachthok 3,5 x 2 meter, voliëre eveneens 3,5 x 2 meter.

Het nachthok, alsmede de achterwand van de voliëre bestaan uit rabatdelen.

Het nachthok is dubbelwandig geïsoleerd met tempexplaten ertussen. Zo ook het dak, waarin twee naar buiten draaiende ramen, voorzien van draadglas, zijn aangebracht. In de sponningen is gaas gespannen. Het nachthok is verdeeld in een gedeelte, waar de broedkooien staan en een gedeelte bedoeld als nachtvlucht. Deze laatste is verdeeld in twee compartimenten van gaas en kepers gebouwd. Twee toegangsdeuren naar deze ruimten en vanuit deze ruimten twee deuren (met glas) naar de voliëre. Deze deuren, alsmede twee vaste ramen in de scheidingswand tussen nachthok en voliëre zijn eveneens met draad gespannen. Het nachthok is verankerd op een betonnen fundering waarop 2 lagen bakstenen zijn gemetseld.

De dakbedekking is van rubberoid en singels. De voliëre (hoogte 2,40 meter), half overdekt (met daarin twee ramen), half open (dubbel voliëregas) is verankerd in trottoirbandjes (ingegraven).

Tot 1 meter diepte is uitgeschacht met op de bodem en tegen de zijwanden dubbel voliëregas tegen eventuele indringers

(ongedierte). Rondom de opstaande wanden is eveneens dubbel voliëregas. Het nachthok is voorzien van vaste T.L.-verlichting en 1 bollamp, die vanuit de woning kan worden gedimd. Een elektrische radiatorenkachel en 1 voliëreverwarmingselement zorgen voor de verwarming.

De geplaatste vogels omvatten 16 kanaries, diverse koppels Europese kooivogels, 2 diamantduiven en 2 kwartels.

Begin februari werd er ingebroken en is alle wildzang meegenomen.

Ik geef de moed niet op en heb weer nieuwe gekocht.

Ik hoop nu evenwel dat de toch wel grote investering nu eindelijk eens meer vrucht zal dragen.

Misschien . . . , de kanaries broeden weer.

R. v.d. Walle
Heerlen

Voliëre in 's-Heerenberg

Afdeling 's-Heerenberg heeft er voor zorg gedragen dat nabij het bejaardentehuis Sint Gertrudis weer een nieuwe voliëre is gekomen. Met medewerking van de gemeente toog men in februari aan de slag en het resultaat mag zeker gezien worden; een zeer fraai en doelmatig vogelverblijf. De bevolking bestaat uit vo-

gels van allerlei slag en zowel die gevederde vrienden als de bewoners van het bejaardentehuis voelen zich er bijzonder gelukkig mee. Al met al weer een knap staaltje werk van onze leden en een compliment aan genoemde afdeling is zeker op zijn plaats.

VOGELARTIKELEN van A tot Z.

Naast ons pakket **BROEDKOOIEN** voor:

KANARIES-TROPEN-WILDZANG-GRASPARKIETEN-AGAPORNIDEN-NEOPHEMA'S

NIUW: PAPEGAAIENKOOIEN

Sierkooien-mountainbreeze - luchtbevochtigers - voliëreverwarmers - voorfronten, enz. enz. Kooien zijn op maat leverbaar.

BEL voor een vrijblijvend bezoek aan onze showroom of voor een GRATIS FOLDER:

RIEN ZAGERS

Rucphensestraat 16 - 4711 JL St. Willebrord - Telefoon 01653-4435

Dominikaner weduwevogel

In tegenstelling tot de zeer nauw verwante wida's, zijn weduwevogels broedparasieten. Zij leggen hun eitjes in de nesten van prachtvinken die dan als waardevoegel fungeren. Ik moge u ook nog verwijzen naar het interessante artikel van de heer Van Berkel, dat gepubliceerd is in dit maandblad, op pagina 324 e.v. van de jaargang 1979.

De dominikaner weduwevogel is, met de paradijs weduwevogel, bij de vogelliefhebbers het meest bekend. Beide soorten worden regelmatig ingevoerd.

In prachtkleed heeft de dominikaner een lengte van ongeveer 33 cm. in rustkleed 13 cm en het popje heeft een grootte van ongeveer 12 cm.

Bij de mannetjes in broedkleed is de bovenkop, nek, teugel, kin, rugdek, schouders en staart zwart. De kopzijden, nek en onderzijde grijswit. In de vleugels tekenen zich wat witte veervleugels af en de veerzomen zijn bruin. De stuitbevedering is wit, snavel rood, ogen bruin en poten donkerbruin hoornkleurig. De popjes zijn, evenals de mannetjes in rustkleed, aan de bovenzijde roodbruin en zwart bestrept. Op de kop een roodbruine tot zwarte lengtestreping en boven het oog een witachtige wenkbrauwstreep. De onderzijde is meer crèmeachtig bruin van kleur, snavel, ogen en poten gelijk aan die van de man in prachtkleed.

Ze komen voor in geheel Afrika, ten zuiden van de Sahara, waar ze leven in uitgebreide met doornige struiken begroeide grasgebieden en savannen, maar ook worden ze veelvuldig in de cultuurgebieden waargenomen. Ze trekken in kleine groepjes op.

Zoals gesteld, leggen de popjes hun eitjes in de nesten van prachtvinken, in dit geval van Sint Helenafazantjes en zo die in het betreffende gebied niet voorkomen in de nesten van napoleonnetjes. De eitjes zijn wit en de jonge weduwevogels gelijken sprekend op die van de waardvogels, inclusief de tekening op het gehemelte.

Dominikaner weduwevogels zijn zeer geschikt om te worden gehouden in ruime en beplante gezelschapsvolières. In het begin kan de lange en tijdens het vliegen ruisende staart wel enige onrust bij de medebewoners veroorzaken, maar dat is slechts zeer tijdelijk. Weldra zullen de andere vogels daaraan gewend zijn.

Zoals zo vele wida- en weduwevogels, zijn ook de dominikaner beste sterke vogels die heel goed in ons klimaat kunnen worden gehouden. Wel dient de volière te zijn voorzien van een droog, tocht- en vorstvrij nacht- of binnenverblijf.

Op een dagelijks menu van allerlei zaden voor tropen, aangevuld met onkruid- en graszaden, wat gekiemd zaad dat goed door het dagelijks portie ei- en universeelvoer kan worden gemengd, wat trogierst en levend voedsel, blijven ze in uitstekende conditie en kan men elk jaar opnieuw genieten van de wonderlijke verkleedpartij van de mannelijke exemplaren. Bovendien zal men in de volière dan ook regelmatig de man in prachtkleed, zogenaamde baltsvluchtjes zien maken

of er nu wel of niet popjes aanwezig zijn. Om er echt kweekresultaat mee te behalen, vereist een duidelijk gerichte opzet.

Foto: Horst Bielfeld.

Bruine kolibrie *Selasphorus rufus*

De bruine kolibrie komt in het westen van Noord-Amerika voor (van Alaska tot Mexico) en blijkt een grote bekendheid te genieten. Is de meest noordelijke kolibrie, die zelfs in Zuid-Alaska broedt. Kan in het bergland een hoogte van 11 000 voet bereiken en heest in de zomer, als de lagede gelegen gebieden droger worden, een verticale trek.

Doornkruipers

Toen in 1889 in Australië een grote doornkruiper *Atrichornis clamosus* werd gevangen, dacht men dat het de laatste was. Uit postuum erbetoon richtte men dicht bij de plaats waar de vogel voor het eerst was gezien, een gedenkteken op voor de ontdekker John Gould en de vogel zelf. In de buurt van Albany in de zuidwestelijke hoek van West-Australië hoorde Webster in 1961 een roep, die naar hij vermoedde wel eens van een doornkruiper afkomstig kon zijn. Hij was zo gelukkig tot op vier meter de plaats waar de roep vandaan kwam, te kunnen naderen, maar kon helaas door de dichte plantengroei in het geheel niets zien. Toch was de roep niet te miskennen en de volgende dag kreeg Webster inderdaad een doornkruipermannetje te zien.

De soort was ineens weer springlevend, al wist men niet om hoeveel vogels het ging. In elk geval werden later nog twee mannetjes ontdekt en in 1963 werd toevallig een nest aangetroffen. Met het uiteren van de soort was men wat al te voorbarig geweest. Onmiddellijk werden maatregelen genomen om de vogel zo goed mogelijk te beschermen. Een wonder eigenlijk dat zo'n luidruchtig dier zo lange tijd aan de aandacht kon ontsnappen, zelfs als men bedenkt dat het in wat afgelegen gebieden leeft. In de jaren 1967 en 1968 werd nog telkens in juni een nest met een ei gevonden.

De lengte van de grote doornkruiper bedraagt twintig tot drieëntwintig centime-

ter. De staart is vrij lang en de korte vleugels zijn afgerond. Het valse verenkleed is aan de bovenkant zwart en bruin geaderd. De onderdelen zijn aanzienlijk lichter van kleur. Keel en borst wit, met donkerrijze vlek. Daarachter geelbruin. Bij het vrouwtje ontbreekt de donkere keel-vlek. De soort werd in 1842 door John Gould en zijn medewerker John Gilbert ontdekt, maar werd sindsdien slechts zelden waargenomen.

De roodbruine doornkruiper *Atrichornis rufescens* is de tweede soort. Hij is ongeveer zestien tot zeventien centimeter lang en werd in 1865 in het noordoosten van Nieuw Zuid-Wales voor het eerst gezien. Meer rood gekleurd op de buik. Het verenkleed is geaderd en eigenlijk niet rood genoeg om zijn naam te rechtvaardigen.

Het repertoire luide roepen van de roodbruine doornkruiper is uitgebreid. Bijzonder irritant is een doorringend **tsjip-tsjip-tsjip**. Bij sommige roepen gebruikt hij de buiksprekertechniek. Een goede imitator is hij ook, want de roepen van andere vogels kunnen feilloos worden nagebootst. Dit maakt de vogel zo mysterieus, te meer, dat hij moeilijk in het oog is te krijgen. Van het zelden waargenomen vrouwtje zijn alleen zachte tikkende en piepende geluiden bekend. Het is te hopen dat deze soort zich zal weten te handhaven in nationale parken en andere beschermde gebieden.

Door de grote doornkruiper wordt nog meer lawaai gemaakt dan door zijn roodbruine verwant. Het geluid is zo schel dat

het klinkt alsof er in een kleine kamer snerpnd gefloten wordt. Toch moeten we die geluidsproductie als een vorm van zingen beschouwen. De echte zang is zeer melodieus en lijkt enigszins op die van een nachtegaal. Ongetwijfeld speelt die zang een rol bij de territoriumpraktijken. In elk geval kon een vogel naar voren worden gelokt door een bandopname met zijn eigen geluid af te draaien.

De broedperiode van de roodbruine doornkruiper is van september tot december: in de plaatselijke lente bijgevolg en in het begin van de zomer. Het nest lijkt op een klein nest van een liervogel *Menura novaehollandiae* en wordt op een graspol of gewoon op de grond gemaakt. Het koepelvormig bouwsel wordt van los in elkaar geweven gras vervaardigd, alsmede van takjes en bladeren. De bekleding is heel bijzonder: hiervoor wordt fijngekauwd verrot hout gebruikt, dat als een pleisterlaag over de binnenkant van het nest wordt gesmeerd. Na opdrogen lijkt het nest met een ruw soort karton bekleed te zijn. Het duurt ongeveer een maand voordat het nest klaar is, want het kost enige tijd om de bekleding droog te laten worden.

Legsel van twee roze gespikkelde eieren. Het vrouwtje broedt vermoedelijk alleen en waarschijnlijk brengt ook zij alleen de jongen groot. Het nest van de grote doornkruiper lijkt veel op dat van de roodbruine verwant, maar verder is er zo goed als niets over deze vogel bekend. Het broedgebied van de roodbruine doornkruiper is in Zuid-Australië een stuk kleiner geworden doordat zijn biotoop verdween en hij vijanden kreeg, waartegen hij zich niet meer kon beschermen.

Doornkruipers komen in kreupelhout en struikgewas voor. Ze houden zich gewoonlijk in de vegetatie schuil, zodat van hun gedrag slechts weinig bekend is. Lopen kunnen ze snel. Rennen ze door het kreupelhout heen, dan zijn ze nauwelijks te zien. In het vliegen zijn ze niet zo bedreven. Hun sleutelbeenderen zijn namelijk gereduceerd en deze vormen niet samen een vorkbeen, zoals bij alle overige vogels van deze orde het geval is. Doornkruipers maken hun aanwezigheid bekend door een bijzonder krachtige stem.

Het voedsel blijkt uit kleine insecten te bestaan, alsmede uit wormen, slakken en slakke-eitjes, die op de grond worden gezocht door met de poten te krabben. Ook zaadjes worden gegeten.

Doornkruipers lijken op winterkoninkjes, maar ze vormen een aparte familie (*Atrichornitidae*) die vermoedelijk met de liervogels verwant is.

Prof. dr. Anthonie Stolk

Bruine Kolibrie

Selasphorus rufus Prof. A. Stolk

Het woongebied blijkt vooral uit woudranden te bestaan, terwijl ook tuinen worden bezocht. Bezoekt daar bloemen van een groot aantal planten, maar heeft een uitgesproken voorkeur voor rode, ook voor rode voorwerpen in het algemeen. Het mannetje heeft verschillende vrouwtjes (is zogenoemd **polygaam**). De nesten daarvan liggen dicht bij elkaar. Bij de baltsvlucht laat het mannetje ovale ogen zien, waarbij het vrouwtje dicht wordt benaderd. Intussen wordt door het mannetje een geluid geproduceerd, dat nog het best als **hulend** kan worden omschreven.

De nesten worden als regel laag gevouwd aan omlaaghangende takken, zowel in struikgewas en klimplanten als in wijnstokken.

De bruine kolibrie kan in de volière tot voortplanting worden gebracht. Voor het kunstige komvormige nest (werkelijk

een fraai staaltje van techniek) worden kostmos, katoendraden en spinnewebben als bouwmaterialen gebruikt. Het legsel van twee eieren wordt ongeveer drie weken door het vrouwtje bebroed. De jongen vliegen na ruim één maand uit. Voor de voeding is deze soort vooral op de tabakspant *Nicotiana tabacum* aangewezen. De lang niet schuwe vogel trekt rond en blijft zo lang op dezelfde plaats als er bloeiende planten zijn. Kleine insecten worden ook gegeten. Overwinteren wordt gewoonlijk in Zuid-Mexico gedaan.

Bij het mannetje zijn de bovendelen van de hals tot de donkergepunte staart roodachtig bruin. Het voorhoofd en de vleugeldekveren zijn glanzend groen. Donkerbruine vleugels, oranje halskraag. Bovengedeelte van de borst wit met een zweem van roodachtig bruin. Witte buik. Donkere ogen, snavel en poten.

VOORKOMEN GEEFT MINDER WERK DAN GENEZEN

Over schimmelinfectie bij parkieten en papagaaien en over maatregelen om deze te voorkomen.

Het houden van vogels betekent altijd voor die vogels leven in een beperkte ruimte. Een van de consequenties die daar onverbreekbaar mee samenhangt is een overmatige en dus onnatuurlijke belasting van die ruimte door organisch materiaal, zoals mest, stof, veren en dergelijke. Die belasting is meestal nog groter, wanneer vogels in huis zijn ondergebracht, omdat de beschikbare ruimte binnenshuis in de regel nog meer beperkt is dan buitenshuis. Zo ontbreekt beregening en is ventilatie zeer matig of helemaal niet aanwezig. En juist regen en ventilatie zijn door de natuur veelvuldig gebruikte schoonmaakmiddelen.

Door het ontbreken van deze faciliteiten zijn de ruimten binnenshuis vaak relatief droog (40-60% rel. vochtigheid) met als groot nadeel, dat bij iedere beweging die de vogels maken het stof, dat zij zelf hebben geproduceerd, opwarrelt. Zodoende worden vooral de binnenshuis ondergebrachte vogels, hoe goed ook bedoeld, aan een verhoogde concentratie van stof van organische oorsprong blootgesteld. Nu is helaas juist het organisch materiaal de beste voedingsbodem voor schimmels, waaronder de *aspergillus* soorten *fumigatus*, *flavus* en *niger* algemeen voorkomende schimmels zijn. Een continue infectie door deze schimmels veroorzaakt vooral bij jonge en bij verzwakte parkieten en papagaaien chronische *aspergillose* met als voornaamste veroorzaker *aspergillus fumigatus*. Goed gezonde volwassen dieren hebben in het algemeen voldoende weerstand tegen dergelijke infecties.

Stress factoren vergroten de kans op infectie. De belangrijkste zijn:

- verandering van huisvesting, zoals dat bijv. gebeurt bij tentoonstellingen. Wilde vogels zijn daarvoor veel gevoeliger dan tamme vogels,
- veel vogels binnen een beperkte ruimte (overbevolking). Ook verschillende soorten in een beperkte ruimte bevordert stress, vooral tijdens de broedperiode,
- plotselinge en sterke verandering van omgevingstemperatuur en vochtigheid,
- verandering van voer.

Het is bekend dat deze factoren en combinaties daarvan o.a. een negatieve invloed kunnen hebben op het noodzakelijke natuurlijke bacteriebestand in het spijsverteringskanaal (Gedek, 1986), waardoor de daarmee samenhangende

natuurlijke bescherming kan worden aangetast.

Ook een matige of slechte voeding en/of een vitaminedekort verhoogt de infectie gevoeligheid.

Symptomen

Het ligt voor de hand dat de meest frequent voorkomende vorm een schimmelinfectie van de luchtwegen, longen en luchtzakken is als gevolg van het continu inhaleren van de schimmelsporen.

Helaas wordt een dergelijke schimmelinfectie meestal pas in een gevorderd stadium gekonstateerd. Aangestaste vogels vertonen een licht tot sterk apatisch gedrag, afhankelijk van de ernst van de infectie, en hebben een min of meer versterkte ademhaling, die o.a. zichtbaar is aan een versterkte ritmische beweging van de staart.

Bij infectie van de bronchien kan de ventielachtige werking van de daar aanwezige schimmels tijdens ademen een ruisachtig geluid veroorzaken. Er kan een zo sterke ademnood optreden dat de vogel stikt.

Infectie van de bronchien en longen kunnen een luchtophoping in de luchtzakken veroorzaken. Deze kunnen daardoor zover uitzetten dat de ingewanden onder druk komen te staan.

Vrijwel nooit wordt aantasting van de lever, milt, nieren of darm gekonstateerd.

Bij chronische *aspergillose* in de longen zien wij niet zelden hartvergroting als gevolg van de verhoogde vaatweerstand in de longen. Het hart moet sterker pompen.

Prognose en therapie

In een gevorderd stadium is de prognose onzeker tot ongunstig. De behandeling die met in de handel beschikbare farmaceutische preparaten tot nu toe een kans op genezing geeft, is het over langere periode toedienen van ketaconazole. Dosering bij orale toediening volgens voorschrift 20 milligram ketaconazole (werkzame stof) per kg lichaamsgewicht per dag (Ruebel und Isenbuegel, 1985). Ketaconazole is het werkzame deel in een door Jansen Pharmaceutica (België) ontwikkelde en op de markt gebracht geneesmiddel ter bestrijding van schimmelinfecties. Dit middel is zowel in tabletvorm als in vloeibare vorm (Nizerol) verkrijgbaar. De dagelijkse dosering is afhankelijk van de in het middel aanwezige hoeveelheid ketaconazole. Dus bij het

toepassen van een dosering moet men rekening houden met de concentratie van het werkzame deel in het geneesmiddel. Bij toevoeging aan het drinkwater is tevens de hoeveelheid die de vogel per dag opneemt, van belang bij het vaststellen van de dosering.

Helaas kleeft aan het gebruik van ketaconazole een aantal bezwaren:

- ketaconazole is niet werkzaam tegen alle *aspergillus* soorten,
- de voor vogels gehanteerde dosering van 20 mg ketaconazole per kg lichaamsgewicht per dag is op veel kleinere soorten parkieten nog niet toegepast.
- er is een experimenteel getoetste aarwijzing dat bij de genoemde dosering het aantal genezen dieren beperkt blijft. Bij *cavia's* is dit 25-30% van het aantal geïnfecteerde dieren (van Cusum, 1987).

De genoemde dosering kan bij een aantal kleinere soorten parkieten blijvend verlamingsverschijnselen geven en kan aanleiding zijn tot hartstilstand en daarmee tot de dood. Dit heeft de auteur in een aantal gevallen zelf ervaren bij het bestrijden van een hardnekkige huichimmel, die via een importvogel in 1984 in zijn bestand was binnen gebracht. Dagelijks toedienen van ketaconazole op basis van 20 mg werkzaam stof per kg lichaamsgewicht per dag gaf als resultaat dat 5 dagen na het begin van de behandeling 3 pruimkop en 2 neophema parkieten ter ziele waren en dat 1 pruimkopparkieten zodanig ernstige en onherstelbare verlamingsverschijnselen aan de extremiteiten vertoonden dat deze vogels moesten worden afgemaakt. Sektie wees uit dat de vogels in goede conditie verkeerden. Uit de daarop volgende discussie met Jansen Pharmaceutica kwam als de meest waarschijnlijk konklusie naar voren dat voor een onbekend aantal parkietensoorten de voorgeschreven dosering mogelijk te hoog zou kunnen zijn.

Een recentelijk herhaalde proef met twee door en door gezonde valkparkieten waarvan bekend is dat het sterke vogel zijn, gaf hetzelfde resultaat te zien. Dit onderzoek loopt nog.

De praktische betekenis van het laatste dat men bij gebruik van ketaconazole in de genoemde dosering, in geval de vogel is dood gegaan, er niet zeker van is dat

de dood het gevolg is van de infectie of van het gebruik van het geneesmiddel.

Ook een behandeling met antibiotika vergroot ook de infectie gevoeligheid of de uitbreiding van de infectie.

Dit is als volgt in te zien:

Antibiotika vernietigt in het algemeen niet alleen de ziekteverwekkende (pathogene) bacteriën, maar ook de voor het lichaam noodzakelijke niet ziekteverwekkende (niet-pathogene) bacteriën. En met het verdwijnen van de laatste verdwijnt de barrière voor de schimmels, die daardoor kunnen toeslaan (Gedek, 1986). Dus bij een schimmelinfectie **geen antibiotika gebruiken.**

Een inhaleringstherapie heeft een gunstiger effect dan orale toediening.

Algemene voorwaarden voor genezing zijn een optimale hygiëne, voeding en extra vitamines met een verhoogd aandeel vitamine A. Onder deze voorwaarden kunnen de niet al te zieke vogels veelal genezen. Tevens dient men zo goed mogelijk alle organische materialen, zoals mest, veren, stof enz. stelselmatig te verwijderen en zo min mogelijk andere materialen van organische afkomst in de vogelruimte te gebruiken.

Bij een acuut optredende omvangrijke aspergillose infectie, zoals vorig najaar tijdens de fraaie vogeltentoonstelling in 's Hertogenbosch, biedt het gebruik van ketaconazole geen uitkomst, omdat het een langzaamwerkend geneesmiddel is en bij konstatering van een dergelijke omvangrijke infectie de dood door verstikking vrijwel binnen een dag volgde. De meeste sterfgevallen deden zich voor gedurende de eerste dagen aansluitend

aan de tentoonstelling. Na ca. 6 weken waren de resterende vogels praktisch vrij van schimmelsporen.

Preventie

Zoals reeds in het kort uiteengezet biedt het gebruik van antibiotica helaas geen preventie tegen schimmelinfecties. Inmiddels is er een nieuw middel onder de naam itraconazole dat bij tenminste een faktor tien maal lagere concentratie t.o.v. ketaconazole de zelfde effectiviteit heeft. Dit verkeert echter nog in een laboratoriumfase (Fransen en van Cutsum, 1987).

Naast ketaconazole is er een pharmaceutisch produkt dat uitermate geschikt is voor preventie. Dit produkt bevat enilconazole als werkzame stof, wordt eveneens door Jansen Pharmaceutica geproduceerd en is onder de naam clinafarm in de vorm van een spray en van rookkaarsen in de handel verkrijgbaar. Uitgebreide proeven hebben aangetoond dat het, ook bij lage concentratie, zeer effectief is en geen toxische bijwerkingen heeft (van Cutsum, 1987).

Dit produkt wordt in de pluimvee-industrie gebruikt ter voorkoming van schimmel infecties. Wanneer men de voorgeschreven instructies nauwgezet opvolgt, is het in de aangeboden vorm direct te gebruiken, te meer daar men in principe de dieren niet uit de te ontsmetten ruimte behoeft te verwijderen. Dit maakt het derhalve ook mogelijk om bij evenementen zoals tentoonstellingen de ruimten op een verantwoorde wijze te behandelen en zo de aangeboden vogels zonder gevaar voor infectie in de kooien te huisvesten. Uiteraard blijft het verstandig, om zo min mogelijk materialen van organische afkomst te gebruiken.

Mogelijk draagt deze bijdrage bij tot meer duidelijkheid en kan een ieder, ook bij het inrichten van tentoonstellingen en dergelijke, daarmee zijn voordeel doen.

Tenslotte wenst de auteur uitdrukkelijk te verklaren dat hij geen enkel financieel belang heeft bij een van de genoemde produkten.

Literatuur

Fransen, J. en van Cutsum, J., Schimmelinfecties bij vogels in gevangenschap, Europees Symposium over vogelziekten, 1987, Beerse, België.

van Cutsum, J., Experimentele schimmelinfecties en behandeling, Europees Symposium over vogelziekten, 1987, Beerse, België.

Gedek, B., Probiotika in der Tierernaehrung, Wirkungen auf Leistung und Tiergesundheit, Kraftfutter, no. 3, 1986.

Ruebel, A. und Isenbuegel, E., abt. 7, Papegeien in: Krankheiten der Heimtiere, Schluetersche Verlag, 1985, ed. Garbrich, K. und Zwart, P., Hannover.

J. Vredenburg

in samenwerking met B. v.d. Rijdt

Universeelkooi

Teneinde misverstanden te voorkomen zij nog eens nadrukkelijk vastgesteld dat de universeelkooi exact moet voldoen aan de voorgeschreven afmetingen en uitvoering. Ook het aantal en de plaats van de zitstokjes is ongewijzigd en precies aangegeven. In de handel blijken ook zogenaamde universeelkooien met één zitstok verkrijgbaar te zijn. Let op, die zijn niet goed. Beweringen dat de universeelkooi gewijzigd is of gaat worden zijn volkomen uit de lucht gegrepen. De zitstokjes dienen ongeschilderd te zijn. Ook is het niet toegestaan om glimmende fronten te gebruiken.

Ontheffingen voor het gebruik van afwijkende TT-kooien worden NIET verleend. Gratis werktekeningen zijn op het bondsbureau verkrijgbaar.

CETONICS

VOOR: DIMREGELAARS ELEKTRONISCHE THERMOSTATEN LUCHTREINIGERS

DIMREGELAARS:

Twilight 250: Automatische dimregelaar voor gloeilampen tot 250 Watt. Prijs: f. 95,-. Eén jaar garantie.

ESR-500: Automatische diminstallatie met ingebouwde schakelklok, nachtverlichting en elektronisch oog. Prijs: f. 275,-. Eén jaar garantie. Nu ook leverbaar met gangreserve.

ELEKTRONISCHE THERMOSTAAT: Regelt zeer nauwkeurig de temperatuur in broedmachine, ziekenkool, terrarium, etc. Maximaal voor 2000 Watt! Dus ook als ruimtethermostaat te gebruiken. Prijs: f. 90,-. Eén jaar garantie.

LUCHTREINIGER: Reinigt de lucht door negatieve ionen emissie. Voldoet aan de internationale veiligheidsnorm IEC65. Door twee ionisatiepennen ook voor de grotere volières toepasbaar. INTRODUKTIEPRIJS: f. 125,- DRIE JAAR GARANTIE.!

VOOR INLICHTINGEN, DOKUMENTATIE OF BESTELLINGEN:

CETONICS

WAALSTRAAT 3D - 5626 AR EINDHOVEN/ACHT
TELEFOON 04909-1646 (Ook buiten kantooruren)

VOGELMARKT LEEUWARDEN

op zaterdag 31 oktober van 10.00-16.00 uur.

Inl. en inschrijvingen tel.: 058-13 14 41

Evenementenhal • Veemarkthal • Sporthal • Ussporthal

Vogelcuriosa Meindert de Jong

In het blad "De Noordoostpolder" heb ik een rubriek, getiteld "De natuur om ons heen". Naar aanleiding daarvan krijg ik vrijwel dagelijks telefoontjes of mondelinge mededelingen, die betrekking hebben op die artikeltjes. Enige tijd geleden kreeg ik twee van dergelijke mededelingen, die ik graag door wil spelen. Mijn auto moest voor een kleine beurt in de garage wezen en een van de daar aanwezig monteurs kwam naar mij toe en zei "Ik heb het boekje "Mezen" van jou, maar wat ik eergisteren zag van een koolmees, kon ik er niet in vinden. Wij zaten namelijk in de tuin en hoorden in het net kasje, waar jonge koolmezen in lagen, een ontzettend lawaai. Geen gepiep of iets dergelijks, maar meer gefladder. En wat bleek? Een van de oude mezen - ik dacht dat het het mannetje was, maar daar ben ik niet zeker van - worstelde zich uit het vlieggat met een dood jong in de snavel. De oude mees vloog er mee weg en waarschijnlijk heeft hij het jong ergens laten vallen. Heb jij zo iets wel eens eerder meegemaakt?" Ik moest hier ontkennend op antwoorden en ik vroeg hoe oud de jongen ongeveer waren. "Ik schat een dag of acht, negen. Ze hadden al veertjes. Maar misschien was het bewuste jong al een paar dagen oud. Dat weet ik natuurlijk niet." Heeft een van de lezers van "Onze vogels" zo iets al eens meegemaakt? Toen ik nog in Amsterdam woonde, vond ik af en toe wel eens een kaal mussejong op het balkon en ik vermoedde dat de oude vogels het lijke uit het nest hadden verwijderd, maar gezien heb ik dit nooit.

Het tweede verhaal kwam van een dame uit Emmeloord, die mij telefonisch het volgende vertelde, nadat ze mij eerst gevraagd had of er in de Noordoostpolder tamme spechten voorkwamen. Toen ik hierop ontkennend had geantwoord zei ze: "Mijn man en ik zaten in de tuin koffie te drinken. Plotseling kwam een specht aangevlogen en streek neer op de rand van een van de kopjes. De vogel begon van de koffie te drinken en uit een ander kopje van de suiker te snoepen. Het was een Grote bonte specht met een geheel rode kruin. Het was dus kennelijk een jong, nog onvolwassen exemplaar aan de kruinkleur te oordelen. Ook dit verhaal vond ik zo aardig, dat ik het u niet wilde onthouden."

AVES®PRODUCTEN; al jaren met succes gebruikt!

AVES-OPFOK	ei-opfokvoer voor zaadetende vogels
AVES-KRACHT	ei-krachtvoer voor zaadetende vogels
PARKI-OPFOK	opfokvoer voor parkieten en papegaaien
AVESMIX-25	25 vitaminen, mineralen en aminozuren
PSITTAMIX	supplement voor parkieten en papegaaien
STRESSMIX	voor vogels onder stress
AVESNECTAR	voor bril- en bladvogels, honingzuigers enz.
NECTARKOL	voor nectarvogels en kolibries
LORISTART	opfokvoer voor lori's en Loriculus
LORINECTAR	volledig voer voor lori's en Loriculus
FRUITMIX	voor vruchtenetende vogels
UNIVERSEEL	voor insektenetende vogels

Folders op aanvraag. Klanten krijgen gratis NIEUWSBRIEVEN.

AVESPRODUCT B.V.,
Postbus 671, 7400 AR Deventer

PREFAB KLEINDIERVERBLIJVEN EN TUINSCHUURTJES

een sieraad voor uw tuin, een thuis voor uw dieren

Joh. Rutgers B.V. levert verblijven voor dieren in alle mogelijke maten en modellen.

- zelf op te bouwen uit complete schotten
- geheel gemonteerd bij u thuis
- in standaarduitvoeringen
- naar eigen ontwerp

Vraag de gratis folder met standaardmodellen of kom kijken (ma. t/m za.)

timmer- en meubelfabriek
JOH. RUTGERS B.V.

Giebinkslat 6 - 7095 BX De Heurne (Dinxperlo), Tel. 05436-233, na 18.00 uur 08355-1060 B. Hijnck

Nogmaals atoxoplasmose bij kanaries

Enkele kanttekeningen

In het augustusnummer van "onze Vogels" is door de Heer A. van Eck de atoxoplasmose bij kanaries besproken. Zijn artikel betreft vooral de acute Atoxoplasmose. Er zijn een aantal andere aspecten aan de ziekte die van belang kunnen zijn voor het gezondhouden van onze vogels.

Voor een juist begrip van de ziekte is het nodig iets te zeggen over de parasiet - de Atoxoplasma. Atoxoplasma komt bij allerlei zangvogels voor ook bij wilde musjes, vinken e.d. Door besmette vogels worden de parasieten uitgescheiden met de mest in de vorm van coccidien. Deze coccidien zijn goed bestand tegen allerlei uitwendige invloeden. Zij kunnen echter niet tegen uitdrogen en tegen ammonia. Hygiëne is van groot belang om het aantal coccidien dat in de kooi of voliëre terecht gekomen is, te verminderen. Het mooiste is als de voliëre bovendien volledig droog zou zijn. Dat is echter vrijwel niet te doen. Rondom drink- en badgelegenheden blijft het altijd wel wat vochtig. Een geringe besmetting van de kanaries hoeft niet ernstig te zijn daar de dieren voldoende weerstand hebben. Als de aanbevelingen van de Heer van Eck opgevolgd worden zullen er meestal geen ziekteverschijnselen optreden.

Ernstiger wordt het als jonge vogels in het nest of later besmet worden door de coccidien van de pop of de man. De coccidien die eerst in de voliëre moesten rijpen tot een besmettelijk stadium, worden aan pootjes, snavel of veren, of met voedsel naar het nest gebracht. Zij worden door de jongen opgegeten en komen in de darm terecht. Daar gaan de coccidien kapot en komen de zgn. sporozoïten vrij. Deze sporozoïten dringen teels in het slijmvlies van de jonge kanarie, waarna er in de darmcellen nieuwe coccidien gevormd worden. Na ongeveer 5 dagen begint de uitscheiding van coccidien, zodat het nest en zijn omgeving angamerhand sterker besmet worden, in dus ook de jonge vogels zwaarder besmet raken.

Wat zover lijkt de Atoxoplasmose helemaal op de gewone coccidiose. Het bijzondere van Atoxoplasma is, dat een deel van de sporozoïten doordringt tot in het weefsel onder het darmslijmvlies. Daar dringen de sporozoïten in weefselcellen; de sporozoïten veranderen van vorm en gaan zich delen. Er ontstaan schizonten met tientallen throphozoïten van atoxo-

plasma. Deze throphozoïten komen vrij, dringen in witte bloedcellen en worden met de bloedstroom naar de organen gevoerd. De lever wordt daarbij vooral aangetast - door de ontsteking raakt de lever vergroot.

Maar ook alle andere organen kunnen aangetast worden. B.v. de longen - waar weinig van te merken is bij de levende vogel - en de hersenen - wat soms te zien is doordat zwaar besmette vogels hersenverschijnselen vertonen.

Het probleem bij de behandeling is dat Esb 3 wel de coccidien bestrijdt, maar niet of nauwelijks de stadia in de organen. Bovendien is het in feite zo dat Esb 3 slechts een deel van de stadia in het darmslijmvlies aantast, de niet aangetaste stadia blijven rustig liggen. Ongeveer 3 dagen na het beëindigen van de Esb 3 kuur worden er weer wat atoxoplasmas in de vorm van coccidien uitgescheiden. In veel gevallen heeft de korte duur van 2 x 5 dagen Esb 3 met daartussen 3 dagen pauze de dieren zoveel geholpen dat ze bij een goede verzorging zonder meer kunnen herstellen. Het risico zit echter in het feit dat dergelijke vogels geringe aantallen atoxoplasmas in de vorm van coccidien blijven uitscheiden en dus gevoelige dieren kunnen besmetten.

In perioden van stress of verzwakking b.v. als er een hoge productie gevraagd wordt - zoals ruïen, nest maken, eieren leggen, bebroeden, jongen opkweken - kan een verhoogde uitscheiding van coccidien optreden.

Om deze reden is het goed bij een uitbraak van atoxoplasmose onder jonge vogels deze eerst met de korte kuur te behandelen. Daarna echter kan men Esb 3 blijven geven in een concentratie van één zakje van 10 gram 7 1/2% per 5 liter water en wel gedurende 5 dagen per week (b.v. alle werkdagen). Bij deze concentratie zullen de bloedingen waar de Heer van Eck terecht voor waarschuwt, niet optreden. Men blijft het Esb 3 verstreken tot alle vogels door de ruï zijn.

In bestanden waarin een ernstige uitbraak van de ziekte heeft geheerst, is het aan te bevelen de fokdieren het volgend broedseizoen weer te behandelen met de hierboven genoemde halve concentratie. Men begint daarmee op het moment dat het eerste ei gelegd is. Dan zal de uitscheiding van atoxoplasmas in de vorm van coccidien ophouden. De jongen komen ter wereld in een broedkooi of voliëre waarin geen of nauwelijks coc-

cidienvormen voorkomen en dus gezond blijven.

Veelal is het voldoende de halve dosering te geven gedurende het gehele broedseizoen volgend op het jaar van een ernstige uitbraak.

Wanneer men echter veel handelt, nieuwe mannen of poppen koopt, of wanneer men buitenvoliëres heeft, waarin ontlasting van wilde zangvogels terecht kan komen, kunnen er situaties zijn waarin men elk jaar vanaf het leggen van het eerste ei, tot na de ruï van de vogels aan ouden en jongen het Esb 3 in de aangegeven halve dosering zal moeten geven. Bedenk echter dat dit noodmaatregelen zijn en dat het beter is te proberen met de door de Heer van Eck aangegeven methoden gezonde krachtige vogels te kweken.

Prof. Dr. P. Zwart
Ziektekunde laboratorium-
en bijzondere dieren